„Igåva!" samt prenumerationsblanketter.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: *Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.*

IV. ÅRG. STOCKHOLM, 15 DECEMBER 1915. N:r 24.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I
Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/2 3—1/2 4.
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.
Prenumeration genom posten:
Pris för 1915 1 krona.
4:de kvartalet 30 öre. Lösnummer 5 öre.
För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 kr. 75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Allteftersom kvinnornas sociala inflytande tillväxer, blir deras första plikt att skydda världen för förstörelse. De måste förstå, att de som aldrig burit vapen äro förutbestämda att utbreda den kärlek och förståelse mellan folken, som göra krig omöjliga. De måste så småningom övertyga våra styrelser, att rättvisa och ridderlighet böra tillämpas nationerna emellan likaväl som mellan de enskilda. De skola införa den goda tro, den välvilja inför vilka millionhärarna skola nödgas kasta bort sina onödiga vapen. Jag tror, att Haagkongressen har öppnat kvinnornas ögon för den världshistoriska uppgift, som skall bli deras. Jag hälsar den som en utgångspunkt för den världsfred, som skall komma.

Selma Lagerlöf
ur Hälsning till Haagkongressen.

Vi få inte glömma . . .

Mörkret vilar tungt över jorden dessa gråa decemberdagar. Den fred vi hoppas på är ännu långt ifrån förverkligad, rykten dyka upp för att åter dementeras, och presidenten Wilson har nyligen förklarat, att han inte anser det psykologiska ögonblicket för medling vara inne. Kanske måste man vara kvinna för att till fullo förstå innebörden av Rosika Schwimmers ord, att det psykologiska ögonblicket fanns i och med krigets begynnelse. Varje månad som går, varje timme, varje dag betyder ett förspillt tillfälle, betyder mödrars och barns ångest, betyder lidanden så omätliga, att endast den som sett ett slagfälts fasor, kan fatta hela vidden därav.

Nu, under årets mörkaste tid, när man bereder sig att fira den högtid, som framför alla andra är hemmens, måste tankarna gå till de tusentals hem, som nu ligga öde och förstörda, till familjerna, som krigets hårda vindar skingrat, så att modern icke vet av sitt barn och maken icke vet av sin hustru. Vi, som leva i ett land, där krigets mordängel icke dragit från by till by, vi som mötas i ljusen och värmen för att begå den högtid, kring vilken människorna alltsedan en grå forntid samlats för att hälsa ljusets seger över vintermörkret, måste vi icke, likt barnen i sagan, frukta att ondskan slagit sina bojor kring världen så fast, att ingen dag skall gry. Måste icke glädjen slockna i våra ögon och leendet på våra läppar, när vi tänka på de frysande och hungrande barnen, på soldaterna, som i skyttegravarnas grottvärld vänta att deras ödestimma skall slå, och på mödrarna, som berövats sina söner.

Det finns sträckor av ödelagda landamären. De heta Belgien, Galizien, Serbien och Polen. Nöden är där fruktansvärd. Fattiga och elända i andra länder ha åtminstone ett tak över sina huvuden, men dessa, som färdas på landsvägarna, vilkas hem äro skövlade, och som icke äga en sten, mot vilken de kunna luta sina huvuden, stiger inte deras förtvivlans rop till ett skri, som kunde ha makt att väcka all världen.

Sådant sker runt omkring oss och vi låta det ske. Däri ligger det förskräckliga. Lidandet och fasorna, som övergå världen, äro skapade av människor mot människor. De rykande ruinerna av fordom stolta städer, de brända byarna, de hemlösa barnen och de tusentals döda, som på slagfälten bränts likt vissna löv, allt är människors verk, människor, vilka bekänna sig till en religion, vars första bud är kärleken.

Kanske skall under själva julnatten liv släckas och blod flyta.

Kvinnorna, som fira julen i kretsen av sina kära, få inte glömma detta, inte förgäta de lidanden, som förvandlat jorden till ett inferno, hemskare än någon Dantes fantasi förmått utmåla det.

Känslan av den orättfärdighet, som begås mot livet självt, skall driva kvinnorna att sluta sig närmare tillsammans och bilda en stark syskonkedja, och om det också inte ligger i deras makt, utan politiskt inflytande som de äro, att "vrida tiden rätt igen", skola de dock aldrig upphöra att utslunga sin protest mot våldet och orättfärdigheten, sådana som de tagit sig uttryck i det tjugonde seklets världskrig.

1916 års centralstyrelsemöte

kommer att äga rum i Stockholm lördagen den 8 och måndagen den 10 januari. Deltagare i mötet torde i god tid, helst före 1 januari, anmäla sig hos L. K. P. R:s sekreterare.

Jätteparad i New York.

45,000 kvinnor under rösträttsbanéret.

Det var tron på framtiden och fasthållandet vid höga ideal, som lördagen den 23 oktober samlade 45,000 kvinnor under fanorna i den jätteparad, som tågade genom staden New Yorks gator, och det var deras allvar och segervisshet, som gjorde denna parad till något annat och mera än ett tomt skådespel.

Fyrtiofemtusen kvinnor!

De kommo från palatsen och villorna, från kontoren och boddisken, från köken och verkstäderna, det var rika och fattiga, unga och gamla, vilka för några timmar glömde allt som hörde till deras dagliga gärning, för att ställa sig i en stor idés tjänst och demonstrera den vilja, som bar dessa tusenden likt en flodvåg genom New Yorks gator, och vars lösen var rösträtt för kvinnor.

Klockan 3 startade processionen från Washington Square, och när klockan slog 5, fanns det hundraden och åter hundraden, som ännu inte satt sig i rörelse. Kämpande mot en bitande kall vind tågade kvinnorna framåt, led efter led, med vajande fanor, bland vilka den internationella gula rösträttsfärgen dominerade och klädda i dräkter, vilkas färger bildade ett harmoniskt helt.

New York har aldrig varit vittne till en dylik rösträttsprocession. Dess ordning och värdighet och den precision med vilken det hela fungerade, gav kanske mest av allt ett intryck av makt. Detta var en flodvåg, som inte stod att hejda, en kollektiv vilja, beredd att genombryta alla hinder, och så stark var den suggestion, som dessa allvarliga, målmedvetna kvinnor utövade, att folkmassan, som trängdes på gatorna och de skådelystna, som fyllde balkonger och fönsterrader, där tåget drog fram, hälsade dem med vördnad och allvar och glömde det skeptiska leende, som här och var mött förtrupperna.

Man beräknade åskådarnas antal till 1,500,000.

Det internationella rösträttsbanéret bars av mrs Leonard Thomas och strax bakom henne syntes alliansens ordförande, mrs Chapman Catt. En av de kvinnor, som jämte henne tilldrog sig folkmassornas uppmärksamhet och hyllades som en drottning, där hon gick fram, var d:r Anna Shaw. Hennes gamla ansikte lyste av ett soligt leende, och när hon stod vid ändpunkten av Fiftyninth Street och såg de oöverskådliga leden av kvinnor defilera förbi, utbrast hon med rörelse: "Jag är stolt över er, mina barn, mycket stolt." Och kanske kände hon i den stunden pionjärens vemodsfyllda glädje över att de unga skulle få uppleva den tidernas morgonrodnad, som hon själv sett bebådad, och att arvet och bördan skulle lyftas på bärkraftiga unga skuldror.

Även New Jersey's kvinnor, som redan ägde visshet om att de förlorat vid valen, deltogo i processionen, och någon nedslagenhet märktes inte ibland dem. D:r Shaw uppmuntrade dem med hoppfulla ord och på deras fanor lästes i gyllene skrift: "Not Down and Out, but Up and Doing." I processionen voro alla till Alliansen anslutna länder representerade, således även Sverige. En sektion representerade de stater, där kvinnorna redan ha rösträtt. De tågade, sida vid sida, med armarna vilande på varandras skuldror. Deras mantlar voro fodrade med rött och blått, och samma färger, den amerikanska flaggans vita, röda och blå bars av presidenten Wilsons brorsdotter, miss Margaret Vale, som representerade Alaska. New York framställdes som Rättvisans blinda gudinna, bunden av Lasten, Fördomen och Okunnigheten, höljda i svart. På fanor och band lästes en mängd olika inskriptioner, som tilldrogo sig uppmärksamheten, och gåvo åskådarna åtskilligt att tänka på.

Även Antis voro representerade bland åskådarna. "Jag tycker inte det är mycket med den här processionen", var där en som sade. "Hur så?" frågade hennes granne. "Varför ställer inte ni antis också till med en procession?" "Varför skulle vi göra det?" "Jag kan åtminstone berätta varför ni inte gör det", löd svaret, "ni är inte tillräckligt många."

Mrs Chapman Catt tågade med i processionen hela vägen från Washington Square till Fiftyninth Street. "Jag känner mig litet trött", sade hon, "men det är det värt. Jag är säker om vår seger den 2 november."

Några dagar senare fick hon bevittna nederlaget. Men med sin amerikanska seghet och med sin tro på framtiden har hon också förstått, att nederlaget endast är tillfälligt. Det betyder inte de kämpandes underkastelse, men det betyder ökat arbete, ökade ansträngningar och uppoffring av personliga önskemål. Det betyder att rösträttens pionjärer i Massachusetts, New York och Pennsylvanien varken få unna sig rast eller ro, förrän deras stora slutmål är vunnet.

G. H. E.

Annonsera i Rösträtt för Kvinnor.

Annonspris 10 öre efter texten, 12 öre å textsida pr mm.-höjd, spaltbredd 65 mm. Marginalannons samt annons å bestämd plats 20 öre pr mm. Årsannonser 20 % rabatt, halvårs 10 % rabatt, kvartals 5 % rabatt. För annons till införing 1 eller 2 gånger torde likvid medfölja ordern. Annons bör vara insänd senast 5 dagar före tidningens utgivningsdatum till Rösträtt för Kvinnors expedition, Lästmakaregatan 6, Stockholm. För annonsavdelningen: Rikstel. Norr 600, Allm. tel. 147 29, mellan 9 f. m. och 7 e. m.

Vår resetalare.

En dam i Amerika blev vid ett tillfälle, med anledning av födelsedag eller annat jubileum, tillspord av en intervjuare vad för trollmedel hon använde för att bibehålla sin ungdom.

— Jo, svarade hon, det skall jag säga er: Jag är alltid mitt uppe i åtminstone två impopulära rörelser.

Vilka dessa rörelser voro, nämnde hon ej, men vi kunna helt säkert fastslå som ett axiom, att den ena av dem var kvinnornas politiska rösträttsrörelse. Att den är impopulär bevisar endast dess vikt och betydelse. Samma öde har all framstegsrörelse. Och enda botemedlet är seg, outtröttlig ihärdighet, så att fler och fler väckas till insikt om sakens oerhörda betydelse.

Det är därför vi måste ha en resetalare, en som kommer dit hon bäst behövs och när hon kan bäst behövas. En som kommer med upplysning åt de okunniga, uppmuntran åt de missmodiga, råd och stöd åt de oerfarna i arbetet.

En resetalare som ingenting kostar!

En impopulär rörelse börjar aldrig bland dem, som ha fullt upp av denna världens goda, utan bland sådana, som lärt känna livets avigsida och vilja att rätsidan — den *ljusa* sidan — må komma alla till del. Att brist på pengar hindrar upplysningsarbetet, det känna vi alla, och att många små föreningar, trots den bästa vilja i världen, måste avstå från agitation för saken, därför att medel saknas. — "Vi ha inte råd att få hit någon talare, fast vi så gärna ville ha ett möte", är ett ofta hört tal.

Det är denna brist, som vi nu skulle kunna få avhjälpt genom försäljningen av *Kvinnornas kalender*, om vi riktigt lade oss i selen, som det heter, för att inom de närmaste veckorna kunna säga "lagret slutsålt".

Tänk på, att utgiften för kalendern är icke bortkastad, utan ger riklig behållning i vinst för vår rättvisa sak, i ökat mod, i förhoppning och arbetsglädje, i möjligheten att göra kvinnornas politiska rösträtt populär. Därför låt oss få vår efterlängtade resetalare: *köp kalendern!* *F. C.*

Den kvinnliga arbetskraften i järnvägsstyrelsen.

Med anledning av den ifrågasatta omorganisationen vid statens järnvägar, som huvudsakligen skulle gå ut över de kvinnliga befattningarna, har Fredrika-Bremer-Förbundet avlåtit en skrivelse till Kungl. Maj:t, vari det föreslagna tillvägagångssättet karaktäriseras "som en lönenedpressningsmetod, som icke står i överensstämmelse med statens värdighet som arbetsgivare". Ett ändamålsenligare sätt att lösa föreliggande fråga skulle, enligt Fredrika-Bremer-Förbundets styrelses förmenande, vara att endast för det arbete, där genomgången folkskolekurs representerade ett tillräckligt mått av allmänbildning för en tillfredsställande skötsel av tjänsten, inrätta kontorsbiträdestjänster, men att för det mera kvalificerade arbetet bibehålla de förutvarande höga kvinnliga befattningarna, då dessa tjänsteställningar svarade mot det fordrade arbetets beskaffenhet. Härigenom bleve även en annan betänklig olägenhet i järnvägsstyrelsens förslag avhjälpt, nämligen det fullständiga borttagandet av varje befordringsmöjlighet för kvinnorna inom verket. Bibehållandet av bokhållare- och kontorsskrivaretjänster för kvinnor åter skulle för de kvinnliga kontorsbiträdena öppna utsikt att vinna avancemang. Det ökade intresse för tjänsten och den större intensitet i arbetet, som utsikt till befordran gåve, komme arbetsgivaren staten till godo.

Samma önskemål, som Fredrika-Bremer-Förbundet här framställt, har tidigare framförts till Kungl. Maj:t i en skrivelse från Styrelsen för statsbanornas kvinnliga tjänstemannaförening.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR.

Vid årsskiftet.

Med detta nummer fullbordar Rösträtt för Kvinnor sin fjärde årgång. Redan i namnet finnes angivet det mål tidningen satt som sitt. I belysning av tidshändelserna söker tidningen under medverkan av sakkunniga och intresserade att visa, hur lösningen av kvinnornas rösträttsfråga i själva verket hänger samman med, ja, är själva förutsättningen för lösningen av alla de stora frågor, för vilka kvinnor på skilda områden arbeta och verka. Bland dessa ha under det sista året med en naturlags nödvändighet de frågor, som röra krig och fred, trätt i förgrunden. Dels i ledande artiklar, dels i skildringar av kvinnornas direkta insats i **fredsarbetet,** *särskilt sådant det tagit sig uttryck i de svenska kvinnornas fredssöndag och den internationella kvinnokongressen i Haag, har tidningen infört bidrag av bl. a.: Maria Almén, Millicent Garrett Fawcett, Ellen Hagen, Anna Holm, Naima Sahlbom, Rosika Schwimmer, Anna Wicksell och Elin Wägner. Andra frågor, som uppstått i sammanhang med* **kriget,** *ha behandlats av Birgit Magnusdotter Hedström, Else Kleen (Gwen) och Gertrud Rodhe;* **dyrtiden,** *som ju också kan räknas hit, har belysts av Gertrud Bergström och Jenny Velander.*

På **lagstiftningens** *och* **det sociala området** *uppkommande frågor har Rösträtt för Kvinnor alltjämt haft sin uppmärksamhet fästad. Vi påminna om Eva Andéns mycket uppmärksammade artiklar om barnavårdslagstiftningen och Anna Wicksells om äktenskapslagstiftningen. Vidare artiklar i olika sociala frågor av Elsa Alkman, Sigrid Kruse, Hilda Sachs, Valborg Ulrich och Anna Åbergsson. I de i våra dagar så brännande och livligt debatterade* **avlönings- och befordringsfrågorna** *ha vägande inlägg influtit av så sakkunniga kvinnor som Emilia Fogelklou, Marie Louise Gagner, Anna Lessel, Gulli Petrini och Anna Sörensen.*

Även på det **litterära området** *har Rösträtt för Kvinnor sökt hålla sina läsare au courant med det, som särskilt ur rösträtts- och kvinnosakssynpunkt kan vara av intresse. Bland de litterära namn, som under året förekommit i tidningens spalter, nämnas: Hilma Borelius, Frigga Carlberg, Anna Lenah Elgström, Gerda Hellberg, Gurli Hertzman-Ericson, Ann Margret Holmgren, Kerstin Hård af Segerstad, Ellen Key, Elisabeth Krey, Elisabeth Kuylenstierna-Wenster, Anna Maria Roos, Louise Stenbock, Marika Stjernstedt, Gustava Svanström, Alma Söderhjelm, Lydia Wahlström, Hjalmar Wallander och Ellen Wester.* **Biografiska uppsatser** *har influtit av bl. a. Emilia Broomé, Sigrid Herlitz, Anna Lindhagen, Harriot Stanton Blatch, Anna Whitlock och Karolina Widerström.*

Den **utländska avdelningen** *har, trots de osäkra förhållanden som alltjämt råda, varit väl tillgodosedd. Bland dem som här medverkat märkas: Edwin Björkman, Ester Brisman, Lydia Mattson-Sager, Ellen Palmstierna, Tinni Sterner och Signe Wollter-Pfister, förutom andra tillfälliga korrespondenter i skilda länder.*

För den avdelning slutligen, som rör **rösträtten och politiken,** *svara de ledande inom rörelsen i Stockholm såväl som i landsorten.*

*

Namnen på de framstående förmågor på skilda områden, som alltifrån början givit tidningen sitt intresse och värdefulla stöd, är en borgen för att tidningen även i fortsättningen skall komma att på ett värdigt sätt fylla sin uppgift som **den svenska kvinnorösträtts-rörelsens organ.** *Ingen tid har kraftigare än den närvarande visat kvinnorna nödvändigheten av samling kring rösträttsfrågan. Mot krigets bakgrund har kvinnans ställning som samhällsmedlem kommit i ny belysning, varom talrika uttalanden från personer i framskjuten ställning i de krigförande länderna bära vittne. För att utröna den rådande uppfattningen om dessa förhållanden i vårt land samt om* **krigets inflytande på lösningen av kvinnornas rösträttsfråga,** *kommer på nyåret en* **enquête** *att anordnas i Rösträtt för Kvinnor. Redaktionen har vänt sig till ett antal framstående och kända män och kvinnor med anhållan om svar på dessa frågor. I den fasta förvissningen, att de inkommande svaren i hög grad skola bidraga att ännu ytterligare höja tidningens värde, inbjuda vi till* **prenumeration å Rösträtt för Kvinnor för 1916.**

*

Rösträtt för Kvinnor utkommer den 1 och 15 i var månad eller med 24 nummer om året. Prenumerationspriset, postarvodet inberäknat, är från och med **1916 kr. 1:35.** *All prenumeration sker genom posten. I utlandet bosatta prenumeranter kunna även erhålla tidningen mot insändande av 2 kr. i postanvisning till expeditionen, Lästmakaregatan 6, Stockholm. Lösnummer 5 öre.*

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & C:o
Kungl. Hofleverantör
Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i
Siden- & Ylle-Klädningstyger
Rikst. 429 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 5048
Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

Låt kemiskt tvätta och pressa Era kostymer hos oss och Ni blir belåten.
Örgryte Kemiska
Tvätt- och Färgeri Aktiebolag Göteborg

En genomgripande reform.

Föredrag i Stockholm av statsrådet Castberg.

Inför ett intresserat och representativt, om ock inte fulltaligt auditorium, höll norska statsrådet Castberg, på inbjudan av Föreningen för moderskydd och sexualreform, föredrag i Viktoriasalen i Stockholm fredagen den 26 november om Barnalagarna och moderskapsförsäkringen i Norge. Det var givetvis av stort intresse att höra hr Castberg uttala sig om desamma, då han själv varit den ledande kraften i det stora reformförslagets genomförande. Hr Castbergs föredrag präglades också i sällsynt grad av en verkligt fördomsfri anda och en rättfärdighetssyn, som framför allt krävde sanning och ärlighet i de förhållanden, över vilka samhället hitintills svept anonymitetens slöja.

Hr Castberg ansåg, att man i moralens och religionens namn syndat mot kvinnorna, inte bara politiskt, utan även etiskt och socialt, och de nya barnalagar, som antagits i Norge gå ut på att värna barnen genom mödrarna och att inge respekt för moderskapet. Talaren fann det typiskt, att genombrottet skett just i ett land, där kvinnorna redan länge haft samma politiska rätt som männen, och där de nu även kräva sin rätt och frihet som kvinnor.

I lagarna fastslås faderns lika rätt och ansvar inför barnet, barnets rätt till uppfostran efter faderns villkor och samhällets rätt att hävda faderskapet. Vidare barnets rätt till såväl faderns som moderns namn och dess rätt till samma arv, som det inom äktenskapet födda barnet. De nuvarande lagarna ha byggts på den samhällsbevarande tanken, att barnet skall skyddas, såväl som modern, och även strafflagarna äro ändrade i sådan riktning, vadan fadern är skyldig att ägna barnets mor, inte bara ekonomisk, utan även moralisk omsorg.

Arvsrätten omöjliggör faderns anonymitet, och i sammanhang med detta vidrörde talaren den förvända åsikten, att en faders oäkta barn, som plötsligt gjorde sina rättigheter gällande, och om vars förekomst man varit okunnig, skulle bringa skam och smälek över äktenskapet och familjen. Men skammen ligger icke i barnets förekomst, men väl i lögnen och fördöljandet, och av hänsyn till familjen kan samhället inte befria en far från ansvaret för det barn han satt i världen. Ett bevis för, hur väl de utom äktenskapet födda barnen äro i behov av skydd, är den stora dödlighetsprocenten bland s. k. oäkta barn, ett sakförhållande, som bottnar i moderns värnlösa ställning. Sedan hr Castberg redogjort för faderns ekonomiska skyldigheter mot mor och barn samt de anstalter kommunerna måste vidtaga för att modern skall kunna ha det späda barnet hos sig, minst tre, eventuellt sex månader, övergick han att tala om moderskapsförsäkringen. Barnalagarna syfta främst att ta vård om ogifta mödrar och deras barn, moderskapsförsäkringen syftar till alla mödrar över hela landet. Första steget gjordes genom sjukförsäkringen av år 1909, och det visade sig, hur behjärtansvärt det var, särskilt i de fattiga hemmen, där mödrarna bli utslitna i förtid, att de tillförsäkrades understöd, såväl före som efter förlossningen. Moderskapsförsäkringen är knuten till sjukförsäkringen och på denna grund kan sedan arbetas vidare. Lagen syftar även till upprättande av kommunala förlossningshem, och fru Katti Anker Möller har nedlagt ett betydande arbete för denna plans realiserande.

Hr Castberg avslutade sitt intressanta föredrag med en förhoppning om, att de skandinaviska folken i samband skulle lösa de kulturella och sociala uppgifter, som äro liktydiga med andlig och ekonomisk frihet. *G. H. E.*

Stöd arbetet för kvinnans medborgarrätt genom att ingå som medlem i närmaste rösträttsförening och genom att prenumerera på Rösträtt för Kvinnor.

Ur bokmarknaden.

GURLI HERTZMAN-ERICSON: *Av Gammal Köpmanssläkt.* Åhlén & Åkerlunds förlag. 270 sid. Pris kr. 2: 75.

Att skildra stämningsmänniskan individualistens utveckling till en pliktmänniska, som känner sig som en länk i den stora brödrakedjan, det är vad Gurli Hertzman-Ericson satt sig före i sin nya roman Av gammal köpmanssläkt, som i dagarna utkommit på Åhlén & Åkerlunds förlag. Författarinnan har tecknat 1890-talets människotyp med säker hand. Gösta Brant ha vi alla mött ute i livet, och många av oss känna kanske hans utvecklingskurva från mycket nära håll. Sigfrid Siewertz har i sin roman En flanör behandlat samma typ, men i Av gammal köpmanssläkt är hjälten affärsman, han tvingas alltså till en brottning med realiteterna på ett helt annat sätt än studiekarlen i Siewertz' roman. Gösta Brant är en sympatisk företeelse även i sina svagheter och hans omgivning i den svenska småstaden, där familjen Brant i generationer hört till pelarna, har skildrats på ett pregnant sätt. Sådana typer, som den gamle Petter Zakarias med sin bistra gubbhumor växa icke på trän i den svenska skönlitteraturen. Småstadens atmosfär är också lyckligt framställd utan överdrift, liksom Stockholms oroliga puls.

Vi speja helt naturligt efter bokens kvinnofigurer för att se, om författarinnan möjligen velat ge en skildring av moderna unga kvinnor. Där finns två, bägge andra plansfigurer, den ena Gösta Brants hustru Lilian, den andra hans syster Gunhild. Systern hör till den humanitära arten, som skänker sin ungdom åt det sociala arbetet och slutar som ägarinna av ett barnhem. Hon är klok och sympatisk, gör icke väsen av sig, vare sig i livet eller romanen, men det är en kvinna, som vi alla känna igen, en av dessa nyttiga medborgarinnor, som i det tysta bereda vägen för sociala reformer. Lilian är hennes motsats, ytlig, egoistisk, med mycken charm och en viss kultur, som icke sträckt sig till den plats, där hennes hjärta sitter. Författarinnan har vaktat sig för att göra henne överdrivet osympatisk, hon är hållningslös, driver med strömmen, därför att hon tycker om att ha det bra och avskyr fulhet och brist. I Göstas liv betyder hon föga, i de avgörande ögonblicken är det hos systern han får tröst. Hon ger av sin rikedom, där den andra står tomhänt.

Fastän ordet rösträtt icke ens finnes nämnt i denna roman, som behandlar en inre konflikt, framgår det dock alldeles tydligt i författarinnans skildring av de bägge kvinnorna, vilken av dem det är som är bärare av framtiden. Lilian har en son, men hon lämnar honom ifrån sig, då hemmet måste upplösas, den barnlösa Gunhild har hjärta för många fader- och moderlösa små och reder också med stadig hand ut de trådar, som snärja hennes bror i hans ensamhet. Den arbetande kvinnan, den som lärt sig att se ut över sina egna trånga gränser, hon är den bästa, den modigaste och den livsdugligaste, säger fru Hertzman-Ericson i sin vackra bok. Vad göres oss mera vittne behov,

Elisabeth Krey.

JULIA SVEDELIUS: *Röda Korset, Människokärlekens fredstecken.* Norstedt & Söners förlag. 59 sid. Pris 1 kr.

När dagspressen och bokhandeln översvämmas av skildringar om de fasansfulla sår som världskriget förorsakar, synes det som en ljusning när man får i sin hand en bok, där det endast talas om att läka dessa sår. En sådan bok har Julia Svedelius givit oss med "Röda Korset, Människokärlekens fredstecken", tillkommen med tanke på den stora omorganisation, som nu i höst försiggår inom den svenska Röda korsföreningen. Författarinnan nöjer sig ej med att i korta drag skildra de svenska föreningarnas verksamhet från deras begynnelse, utan inleder denna redogörelse med några ord om det internationella Röda korsets stiftare, Henry Dunant.

Sverige var ju ett av de första länder, som anslöt sig till den s. k. Genèvekonventionen. Men det blev snart uppenbart, att utan kvinnornas aktiva deltagande i Röda korsarbetet, kunde den önskade effektiviteten ej vinnas. På hösten 1865 samlades också på Drottningholm hos änkedrottning Josefina några intresserade kvinnor, bland dem hovfröken von Heijne (senare fru Lotten Edholm) och fru Sophie Adlersparre (Esselde). Den arbetsgrupp som på deras initiativ bildades, benämndes först Fruntimmersföreningen, sedan Damkommittén, och åtnjöt i början penningunderstöd av den manliga Röda korsföreningen. Från denna kommitté utgick sedan förslaget till ett Röda korsets sjuksköterskehem, bildandet av lokalföreningar i landsorten och anskaffandet av sjukvårdsplagg.

Sedan 1906 års omorganisation har ett centralråd, med prins Carl som ordförande, stått i spetsen för de svenska röda korsföreningarna. Kvinnoföreningens arbete, som i flera år letts av fru L. Dyrssen, har så småningom utvidgats, och efter mottagandet av ett statsanslag har även anordnandet av sjukhus kommit på dess lott.

Författarinnan skildrar utförligt röda korssysterns verksamhet i krig och fred och omnämner hennes utsändande till Balkankriget 1912. Men här må dock påpekas, att redan under kriget mellan Grekland och Turkiet sändes röda korssystrar till fronten på den svenska föreningens bekostnad.

En gren av den kvinnliga Röda korsföreningens verksamhet, som särskilt ligger författarinnan om hjärtat, är införandet av dess arbete i folkskolorna. Över 500 skolor ha också under de sista åren upptagit ett sådant arbete. Kommunerna ha anslagit medel till inköp av material. Socknarna förfoga också i fredstid över det förråd som åstadkommes. För övrigt har ju Röda korsets förråd utlånats till hembygdsfester, skolresor, skyttefester, sommarkolonier m. m.

När nu Svenska Röda korset efter sammanslutningen med Drottning Sofias förening framgår ur en ny genomgripande omorganisation, kan dess kvinnoförening se tillbaka på ett energiskt och hängivet arbete från Fruntimmersföreningens dagar till den nuvarande stora sammanslutningen av över 30,000 medlemmar. Helt naturligt är det denna del av Röda korsarbetet, som författarinnan behandlar utförligast.

Boken avslutas med en gripande skildring av invalidtransporterna i somras över Torne älv. Detta lilla kapitel, vari Röda korset välsignas av tusentals olyckliga, är ägnat att klargöra för en var, att Röda korsarbetet ytterst har till uppgift att förbrödra världen, att visa kärlek och barmhärtighet mot *alla.*

Louise Stenbock,
f. Mörner.

FILMS.

I högkvarteret för rösträttskampanjen i New York kom man en dag underfund med, att det skulle vara bra att ha en automobil för att föra omkring talare och för distribuering av rösträttslitteratur. Man satte upp ett anslag i porten, och redan första dagen inflöt 100 dollars. På fyra dagar hade den erforderliga summan influtit och på den femte stod "rösträttens flygande", dekorerad med rösträttsflaggor och affischer utanför högkvarterets port, färdig för sin första expedition.

Dagen efter valen i Förenta Staterna fick redaktören för The Woman's Journal av okänd givarinna mottaga en check på tusen dollars som uppmuntran att fortsätta agitationen för kvinnorösträtten. Tusentals kvinnor äro behärskade av samma känsla och lämna bidrag i den mån de kunna. Kvinnorösträtten kan uthärda vinterstormarna och bli översnöad hur många gånger som helst, den skall alltid uppstå frisk och livskraftig som vårblommorna.

I en stad i Amerika hade antirösträttskvinnorna satt upp ett stånd med antirösträttslitteratur. En man gick förbi. "Vi anse, att kvinnans plats är i hemmet", ropade en och räckte fram några flygblad. Mannen stannade och betraktade henne under tystnad. Hon kom närmare med sina flygblad och upprepade med ännu högre röst: "Vi anse att kvinnans plats är i hemmet." — "I så fall, min fru, varför är Ni inte hemma?" frågade mannen.

1751 skrev en engelsk kvinna under pseudonymen "Sophia": "Varför behöva kvinnorna inga kunskaper? Därför att de icke ha någon del i allmänna angelägenheter. Varför ha de icke någon del i allmänna angelägenheter? Därför att de icke ha några kunskaper." — "På samma sätt", framhåller en engelsk rösträttskvinna, "kunna vi nu säga: varför nekas kvinnorna rösträtt? Därför att de icke visa något intresse för eller ha någon erfarenhet av allmänna angelägenheter. Varför visa de icke något intresse för eller ha de icke någon erfarenhet av allmänna angelägenheter? Därför att de nekas rösträtt."

Av stor betydelse för den ryska kvinnorörelsen är den ryska dumans antagande av ecklesiastikministerns förslag om att kvinnor måtte få tillträde till vissa högskolor. Då genom kriget utövningen av åtskilliga yrken betydligt minskats, tillåtas kvinnor numera att studera juridik, medicin och vetenskap. Intill nu ha kvinnornas möjligheter till bildning varit mycket kringskurna, och praktiskt sett ha såväl högskolor som universitetet varit stängda för dem, på några få undantag när.

Till och med i Turkiet börjar man nu att få ögonen öppna för betydelsen av kvinnornas arbete i krigstid. I en artikel i en turkisk tidning redogöres för kvinnornas insatser på olika områden, och författaren försäkrar, att det icke skall dröja länge, innan de turkiska kvinnorna skola göra lika mycket nytta som kvinnorna i andra länder. "Om vi icke önska förhala den revolution i vårt sociala liv, som måste komma", så slutar artikeln, "så få vi icke låta detta tillfälle gå oss förbi. Vi måste på allt sätt hjälpa våra kvinnor; tillsammans med dem skola vi gå framåt, härpå beror den sanna sociala välfärden."

Femtioårsminnet av Fredrika Bremers död.

Nyårsnatten kommer en stämningsfull midnattsvaka att äga rum i Musikaliska akademiens stora sal för att högtidlighålla halvsekelminnet av Fredrika Bremers död. Festen, som anordnas av Fredrika-Bremer-Förbundet, kommer säkert att motsvara även högt ställda förväntningar, och det omväxlande och gedigna programmet borgar för att så många kvinnor som möjligt deltaga i denna minnesfest. Fru Agda Montelius kommer att hålla inledningstalet och därpå följer en av Lotten Dahlgren författad minnesteckning, uppläst av fröken Ida von Plomgren. Musikavdelningen, som arrangeras av fru Alice Tegnér, blir mycket rikhaltig och upptar sånger av äldre kompositörer. En storslagen dikt, Midnattsvaka 1915—1916, av Lydia Wahlström, framsäges av fröken Maria Schildknecht. Festen avslutas med att samma värderade skådespelerska uppläser Vandrerskan av Klara Johansson, och omedelbart därpå följer Fredrika Bremers vackra dikt Morgonsol och Aftonstjärna, komponerad av Alice Tegnér och sjungen av Karin Branzell. Utförligare annons kommer att inflyta i dagspressen.

Troll och människor och rösträtt.

I *Selma Lagerlöfs* nyligen på Bonniers förlag utgivna novellsamling Troll och Människor, som rymmer så mycket av de egenskaper man lärt sig älska och beundra hos författarinnan, den visionära blicken och den oförbränneliga tron på det evigt goda i människosjälen, återfinner man med glädje det tal Selma Lagerlöf höll vid rösträttskongressen i Stockholm sommaren 1911, och som i form av broschyr utkommit under namnet Hem och Stat. Det har emellertid mest varit bland rösträttsintresserade kvinnor den lilla broschyren varit spridd, men då den nu intagits i Selma Lagerlöfs julbok, kan man hoppas, att hennes varma, väckande ord och hennes tro på kvinnorösträttens berättigande kommer att spridas till de många tusen hemmen i Sverige och verka med kraften av den entusiasm och övertygelse, som inspirerat dess författarinna.

Rösträttsintresse trots kriget.

På inbjudan av rösträttsorganisationerna i Österrike och Ungern har borgmästare Lindhagen avrest till Wien och Budapest, för att hålla föredrag över ämnet Kvinnan och politiken.

Haagkongressens rapport.

För alla dem, som med intresse följt Kvinnokongressen i Haag i våras och det arbete, som på dess initiativ utförts i så många länder, finnes nu ett utmärkt tillfälle att genom den ovanligt intressanta och rikhaltiga, officiella rapporten få en klar bild av det hela. Kongressens förhistoria, tillkomst, förhandlingar och riktlinjer behandlas utförligt på tyska, franska och engelska, och många sidor av den värdefulla boken upptagas av de hälsningar i form av manifest, telegram och brev, som kommo till kongressen från alla delar av världen. Brev från Selma Lagerlöf, Ellen Key, mrs Chapman Catt, Marchioness of Aberdeen m. fl. ha införts in extenso. Bland illustrationerna möter oss på första sidan presidentens, Jane Addams, välkända drag, hennes goda och kloka blick ger en påminnelse om den anda, som vilade över hela kongressen. Bilder finnas också av både den belgiska och den svenska gruppen, av de ledande från varje land m. fl.

Rapporten är överskådligt uppställd, väl redigerad och med sitt mången gång gripande innehåll är den ej bara en historik över denna kvinnokongress, utan ett historiskt dokument av stort värde för alla dem, som taga del i tidens stora händelser, och den borde ej saknas i något bibliotek.

Ett begränsat antal ex. finnas till salu à kr. 2.50 på Rösträttsbyrån, 6 Lästmakaregatan, Stockholm, då dessa taga slut rekvireras genast fler. På samma ställe finnes även en klart och överskådligt uppställd liten Minneslista à 10 öre, avsedd för spridning i större skala och kallad "Några fakta om Kvinnornas Fredsarbete under världskriget" och utgiven av Svenska Sektionen av International Committee of Women for Permanent Peace.

E. W .P.

Moderata kvinnoförbundet och rösträtten.

I det program för Moderata kvinnoförbundets verksamhet, som genom pressen kommit till allmänhetens kännedom, heter det: *Till frågan om kvinnans politiska rösträtt förhåller sig förbundet neutralt.*

Fränsett det orimliga för en politisk organisation att ställa sig neutral till förvärvandet av det enda vapen som gäller, då det är fråga om uppnåendet av de mål den uppsatt som sina, och till vilka enligt samma program också hör att vid politiska och kommunala val "medverka till att kunskapsrika, fosterlandsälskande män och kvinnor utses att omhanderhava landets och folkets intressen", är det ur rösträttskvinnosynpunkt teoretiskt intet att anmärka mot, att förbundet ställer sig neutralt till rösträttsfrågan. Detta bevisas bäst därav, att förbundet inom sig sluter medlemmar, som också tillhöra rösträttsrörelsen, bland dem förbundets ordförande, fru von Eckermann, likaväl som det hyser medlemmar, som äro motståndare eller ställa sig likgiltiga till frågan om kvinnans politiska rösträtt. Denna omständighet borde ju i sig själv utgöra en garanti för, att den neutralitet förbundet officiellt proklamerar, efterlevas i verkligheten.

Att så icke är förhållandet, framgår emellertid, av vad som gång efter annan framkommer vid möten anordnade av Moderata kvinnoförbundet. De obehärskade utfall mot rösträttsrörelsen, som nyligen ägde rum på ett möte i Stockholm utan någon som helst protest från ledningens sida, är Rösträtt för Kvinnors läsare väl bekant. I dagens nummer finnes införd en "Öppen fråga", som ger en föreställning om hur förpliktelserna mot förbundets program uppfattats av en av dem, som ute i landsorten föra förbundets talan. En annan talarinna, också utsänd av Moderata kvinnoförbundet, har nyligen på ett möte i Växjö enligt referat i Smålandsposten, som tidningen själv förklarat vara "kortfattat men korrekt", yttrat, att

"de proportionella valens skärpta partimotsättningar hade givit högerns kvinnor en känsla av hemlöshet, och sedan föreningen för den kvinnliga politiska rösträtten dragits allt mer och mer åt vänster, skedde på Staaffska ministärens tid händelser, som drevo högerns, d. v. s. de moderata kvinnorna, ur sagda förening. En gängse men felaktig tro vore, att Sveriges moderata kvinnoförbund startades på kvinnliga rösträttsfrågans grundval. Förbundet har med densamma intet att skaffa, den är en historia för sig, vilken, som sagt, ställts utanför förbundets program."

Vad menar friherrinnan Rappe med att i detta sammanhang framdraga den Staaffska ministären, och vilka händelser är det, som här åsyftas? De händelser under den Staaffska regeringens tid, som voro av intresse för rösträttsföreningen, och kunna ställas tillsammans med denna, voro den kungl. propositionen om rösträtt för kvinnor 1912 och löftet i konungens trontal om en förnyad kungl. proposition 1914, händelser, som sannerligen icke voro ägnade att driva någon rösträttskvinna, av vad färg hon vara må, ur föreningen och därigenom svika kvinnornas stora sak.

Det är sant, att de proportionella valen skärpt partimotsättningarna, och att den kommunala rösträtten tvungit kvinnorna att "ta parti", redan innan de vunnit politisk myndighet, men detta bör icke hindra någon kvinna av något parti att tillhöra rösträttsföreningen, vars stora förtjänst det allid varit, att den förenar kvinnor ur *alla partier*.

Vid stadsfullmäktigval i Köping och Luleå hava kvinnorna gått fram med egna listor, och på vardera stället har en kvinna blivit vald.

Läroverksöverstyrelsens yttrande — ett märkligt aktstycke.

Akademiskt bildade kvinnors förening har nyligen till Kungl. Maj:t inlämnat en skrivelse för att bemöta Läroverksöverstyrelsens yttrande med anledning av Lärarelönenämndens förslag. Efter en utförligare motivering sammanfattar föreningen sin hemställan sålunda:

"Av vad ovan sagts framgår alltså

att Överstyrelsens förslag, att kvinnors behörighet till lärarbefattningar vid gosslaroverk bör begränsas till adjunktsbefattningar med huvudsaklig tjänstgöring i de tre första klasserna, grundar sig förnämligast på

anonyma meddelanden från Danmark, vilka på grund av sin anonymitet icke bora tillmätas någon betydelse och

enstaka mindre goda erfarenheter angående ett fåtal kvinnliga amnesläraare vid läroverk för gossar,

att Överstyrelsen underlåtit att begagna sig av de betydligt mera omfattande erfarenheter, som kunna hämtas från de läroverk, vid vilka kvinnor genomgått provårskurs,

att Överstyrelsens förslag icke står i överensstämmelse med innebörden av 1909 års grundlagsändring,

att förslaget dessutom i och för sig är sådant, att därest det vunne statsmakternas bifall, ingen säkerhet därmed vore given, att kvinnor finge möjlighet att söka lärarbefattningar vid läroverk för gossar, samt

att Överstyrelsen avstyrker kvinnors behörighet till vissa rektorsbefattningar, oaktat en omfattande erfarenhet visar, att kvinnor med framgång kunna sköta likartade befattningar.

Med stöd av det ovan anförda anhålla vi i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t icke måtte lägga Överstyrelsens nu föreliggande förslag, utan Lärarelönenämndens i dess den 31 oktober 1914 avgivna betänkande framlagda förslag i vad det rör de tjänster, i vilka kvinna må vinna anställning, till grund för framställning till Riksdagen i fråga om de grunder, med tillämpning av vilka infödda svenska kvinnor må kunna utnämnas och befordras till lärarbefattningar vid rikets allmänna läroverk och Högre lärarinneseminariet."

De flesta av de anmärkningar, som föreningen här gör mot Överstyrelsens yttrande, hava redan förut berörts i denna tidning. Men vad som verkligen hade undgått oss är Överstyrelsens originella tilltag att begagna anonyma källor, som den inte med godo kan fås att framlägga. Överstyrelsen har nämligen tagit sig till att från Danmark referera en del omdömen, fördelaktiga och mindre fördelaktiga, samt diverse prat, och sammanfattar sitt slutomdöme av erfarenheterna från Danmark så, att man bör vara mycket försiktig med att låta lärarinnor läsa med lärjungar över fjortonårsåldern i läroverk avsedda uteslutande för gossar. Någon bilaga, utvisande från vilken källa Överstyrelsen öst sin visdom, åtföljer icke skrivelsen. Detta är så mycket märkvärdigare, som Överstyrelsen själv anfört i sin skrivelse, att lärarinnor i Danmark varit verksamma under en följd av år vid en del under statsinspektion stående läroverk för gossar. Det borde således inte alls varit svårt att anhålla om ett officiellt intyg, som vederbörande ville stå för. Akademiskt bildade kvinnors förening har nu vänt sig till Undervisningsinspektören för dessa skolor, professor S. L. Tuxen, och av honom fått ett yttrande, som bifogats skrivelsen, och vari han kommer till ett annat resultat än Överstyrelsen. Efter det att han påpekat, att erfarenheterna om kvinnornas undervisning på gymnasialstadiet ännu ej är så stor, säger han, att han "med stor Fortröstning ser en Fremtid iMöde, hvor de sikkert vil vokse i Tal som i Betydning".

En hymn till den själiska skönheten.

RABINDRANATH TAGORE: *Chitra.* Norstedt & Söners förlag. 63 sid. Pris kr. 1:75.

"Giv mig något att gripa om,
något som varar längre än lust."

Konungadottern Chitra har av sin fader, när det ej förunnats honom att äga söner, uppfostrats som en gosse. Hon är ej skön, men hon är smidig och stark, modig och tapper. Hennes muskler ha härdats genom flitig skjutning, hennes ärelystnad är en ynglings, när hon i skogen jagar fram på sin häst efter villebråd.

Då möter hon en dag Arjuna, som avlagt ett löfte att i tolv år leva som eremit i Shivas ensliga skogshelgedom. I det ögonblicket vaknar kvinnan inom henne, mannen har kommit, som helt fyller hennes hjärta, och hon kastar av sin gossedräkt och uppsöker honom, klädd i smycken och kvinnoklader.

Ovan som hon är att dölja sina känslor, biktar hon sin kärlek för honom, men hon gör intet intryck på honom. Han avvisar henne med sitt löfte att leva ogift, och hon grips av bitterhet och sorg. Ack, hon kan skicka sin pil genom varje sköld, men ej genom sin hjältes hjärta! Hon äger ej den skönhet, som är "de svagas styrka" och den tjusning, som är "den obeväpnade handens vapen", och som kommer mäns vilja att smälta som vax.

Hon anropar då Madana, kärlekens gud, om att giva henne kroppens fullkomliga skönhet, om också blott för en dag, hon vill bli lika oemotståndligt skön som kärlekens plötsliga blomning i hennes eget hjärta.

Hennes bön blir hörd, ej blott för en dag utan för ett helt år. Arjuna blir tjusad och glömmer sitt löfte inför den skönaste kvinna han sett. Men mitt under kärlekens berusning känner Chitra ångest och oro i sitt hjärta. Det är ju blott för hennes förkladnad, för kroppens skönhet, inte för hennes sanna jag, som hennes hjälte givit sitt löfte som pris.

Kan detta vara kärlek? Men förvisso kan det ej vara mannens högsta hyllning till kvinnan —? Och hennes lust bytes i sorg över att den gåva guden förlänat henne, den blomlika skönhet, som gör henne så fullkomlig i hennes älskades ögon, bländar hans blick för andens eviga ljus.

Så kommer den stund hon mellan hopp och fruktan anat. Hennes älskade börjar att själv trottna på detta dovande sinnenas rus, detta vin, som han ända till övermättnad druckit.

— Giv mig något, som varar längre än lust, ber han — något som varar också i nöd, giv mig ditt innersta jag.

Han längtar åter till dag och gärning, och Chitra förstår vad som försiggår inom honom. Hon vet, att hennes skönhets makt ej är nog för att hålla honom kvar, och likväl bävar hon för den stund, när den skall vara förbi. Och när han en dag börjar att tala om prinsessan Chitra, henne, den okända, vars rykte nått honom, och som prisas "som en man i tapperhet och en kvinna i ömhet", svarar hon:

— Ack, vad gagn har väl denna prinsessa Chitra av sin lärdom och sina hjältebedrifter? Om du mötte henne vid stigen i skogen, skulle du gå förbi henne utan att ägna henne en blick. Och skulle det väl behaga din krigaresjäl, att nattens leksak hoppades bli dina dagars kamrat? Skulle jag väl med gillande ses av en man, om jag reste mig rak och stark med ett modigt hjärta, föraktande alla den snärjande svaghetens konster och knep?

Året är förbi, provet kommer. Chitra mister sin underbara skönhets glans och uppträder i sin rätta gestalt inför sin älskade. Vad hon nu bjuder honom är sin personlighet, sin friborna själ, ett hjärta tillhörande en dotter av jorden, men där kärleken framväxer "strävande emot evigt liv".

Hon säger: "Om du värdigas taga mig till din sida, där din djärva väg går fram mellan faror, om du låter mig bära del i din levnads viktiga värv, då skall du känna mitt sanna jag. Om ditt barn, som jag bär i mitt liv, blir en son, skall jag fostra honom att bli en andra Arjuna och, när tiden är kommen, sända dig honom; då till sist skall du verkligen känna mig. Nu kan jag endast giva dig Chitra, en konungs dotter."

Arjuna, han, vars blomsterdyrkan nu är slut, svarar: "Älskade, mitt liv är fyllt."

Så slutar denna dikt, en österlännings hymn till den själiska skönheten, till personligheten hos kvinnan.

I tankegången torde Tagore kanske vara påverkad av Västerlandet och dess kvinnor, i formen, i språkets sublima skönhet, förblir han ända in i svensk översättning drömlandets son, "en infödd av Indialand". Men vad som starkast klingar genom dikten, förblir ändå rösten av en människa, en fördjupad, mild och rättvis människa.

Jämförd med Österns kvinnor, har ju kvinnan i Västerlandet, och i synnerhet i de nordiska länderna, intagit en benådad ställning, men likväl vore det ett misstag att tro, att den uppfattningen nu är alldeles övervunnen hos oss, att personlighet och intelligens hos en kvinna äro av ondo. Ditåt sikta de utfall, som ej så sällan göras från manligt håll mot kvinnornas vilja att göra sin insats för mänskligheten också *utom* hemmets väggar. Och den unge mannen *finns* verkligen, som själv utrustad med gåvor att göra sig gällande i livet med öppenhjärtig egoism förklarar, att han ej vill ha en intelligent hustru att sköta.

Tagore är både för rättvis och för sublim i sin uppfattning av kvinnosaken för att han skulle kunna stå annat än främmande för det ytliga och småsinnade i striden mellan könen. Denna strid, där kvinnans arbete för att utveckla sig till människa och personlighet, sett genom mannens ögon, så ofta förefaller som en för hennes kvinnlighet missklädande maktlystnad och benägenhet för käbbel.

När Arjuna anar detta nya kvinnovärde, som skall uppenbara sig för honom, känner han sig som en vandrare, som om natten kommit till en främmande stad. "Väntansfullt längtar han efter gryningen, som skall röja för honom alla de nya undren." Och Chitra säger lika ödmjukt som vackert, att det "är en levnads möda att göra sitt sanna jag känt och skattat."

Tagore har avlyssnat kärleken mellan man och kvinna, "den ändlösa meningen i en enkel visas fåtaliga toner". Och så har han, sonen av ett land, där kvinnan anses vara skapad framför allt till mannens egendom, till att vara hans leksak och lust, skrivit en dikt, som närmar sig Ellen Keys själfulla ideal och Nietzsches sublima stränghet i förkunnelsen inför äktenskapet: En fackla vare det att lysa er till högre vägar.

Och till sist har denne indiske drömmare varmt och vackert sammanställt kärlekens lycka med verklighetens krav. Arjuna säger: Kom intill mig närmare du oupphinneliga! Lämna dig åt mig med namnets, hemmets och släktens band. Låt mitt hjärta känna dig från alla sidor, leva samman med dig i kärlekens trygghet och frid.

Gustava Svanström.

GLÖM EJ att i tid förnya prenumerationen å Rösträtt för kvinnor. Blankett medföljer dagens nummer.

GLÖM EJ att rekvirera Kvinnornas Kalender. Blankett medföljer dagens nummer.

Det besynnerliga i att citaten från Danmark voro anonyma påpekades av adjunkt Anna Sörensen vid läroverkslärarenmötet i Jönköping i somras, och hr överdirektör A. Falk svängde sig då undan obehaget att inför den närvarande ecklesiastikministern och läroverkslärarne stå som anonym angivare genom att säga, att den, som var intresserad av saken, kunde få ta del av originalhandlingarna i Stockholm. Men när Akademiskt bildade kvinnors förening på grund av detta löfte begärde att få ta avskrift av dem, hade hr överdirektören tyvärr ändrat mening. Dokumenten voro privatbrev och kunde ej förevisas, det gick inte ens an att tala om, vem som var författaren — antingen nu detta berodde på, att författaren inte ville stå för vad han sagt, eller att Överstyrelsen citerat författaren på ett sådant sätt, att det var bäst för Överstyrelsen att icke framvisa originalen eller på ännu någon orsak.

Vi stå således inför det faktum, *att en kungl. Överstyrelse funnit tillständigt, att i ett offentligt yttrande söka misstänkliggöra och nedsätta en aktad lärarinnekår i ett grannland på grund av anonyma angivelser, som ingen vill stå för.*

Denna nya form för nordisk samverkan är verkligen inte att rekommendera. Hur skulle det låta i Sverige, om danska myndigheter följde Överstyrelsens illustra exempel och tilläventyrs tillämpade det även mot män.

Om det t. ex. i ett officiellt yttrande från statsinspektionen över skolorna i Danmark skulle stå, att erfarenheterna från Sveriges flickskolor ge vid handen, att man bör vara mycket försiktig med att låta lärare undervisa flickor över fjortonårsåldern, emedan detta lätt ger anledning till flirt, vad skulle alla de lärare i våra flickskolor, som sköta sig samvetsgrant, säga om något dylikt, och vad skulle de tycka, om det därtill sedan förklarades, att "erfarenheterna kommit den officiella intygsgivaren till del genom privatbrev, som ej kunde offentliggöras."

Metoden är emellertid endast i stil med Överstyrelsens sätt även i andra fall. Så t. ex. finns det en enda privat skola för gossar i Sverige, där kvinnor med adjunktskompetens undervisat även på gymnasialstadiet, nämligen Lundsberg. Från dess rektor hade redan Lärarelönenämnden begärt ett yttrande, som utmynnade i, att deras "undervisning krönts med all önskvärd framgång både inom nederskolan och gymnasiet". Överstyrelsen omnämner endast, att ett intyg från Lundsberg finns i Lärarelönenämndens betänkande, men aktar sig noga att citera det eller omtala vad det innehåller. Däremot uppehåller den sig dess längre vid ett yttrande av rektor Sam Jansson vid Beskowska skolan, där några lärarinnor, som icke ha någon akademisk kompetens, undervisat på nederstadiet.

Detta yttrande har dessutom förmodligen tillkommit under påverkan av den hetsiga agitation, som från en del lärarehåll bedrevs i våras för att förmå lärarne att yttra sig mot kvinnors anställning vid läroverken, ty, sedan yttrandet blivit bekant, har rektorn blivit tvungen att ingå till Läroverksstyrelsen med en ny skrivelse för att rätta några "missförstånd". Han hade i sin första skrivelse, i överensstämmelse med de resultat, som man ville komma till, talat om att lärarinnornas svaghet "bestod i fysisk svaghet, vilken starkare framträder vid undervisningen högre upp", och nu måste han inför Läroverksstyrelsen intyga

"dels att jag icke velat säga att lärarinnornas tjänstgöring i 4:de klassen varit mindre god än i de övriga klasserna,

dels ock att mina yttranden om den fysiska svagheten icke föranletts av att lärarinnorna i 3:dje och 4:de klasserna behöft sjukpermission."

Han vidgår, att hans uttalanden endast voro "uttryck för personliga farhågor", d. v. s. löst prat i stället för erfarenhetsrön. Hälsotillståndet har hos Beskowska skolans lärarinnor under hela tiden varit gott, intygas nu, sedan Överstyrelsen redan gått till kungs med deras fysiska svaghet och rapporterat "att förmågan att framtvinga fasta konturer i kunskaperna ofta skett på bekostnad av lärarinnornas hälsa och krafter".

Det är för resten flere rektorer än hr Jansson, som komma med "farhågor" i stället för erfarenhetsrön. Rektor J. Kjederkvist vid Norra Latinläroverket i Stockholm anser sig icke kunna grunda sitt omdöme om kvinnornas lämplighet som lärare på den erfarenhet han har om provkandidaterna, och några kvinnliga extralärare har han inte haft. Men på grund av den erfarenhet han således icke har, kommer han med ett yttrande om sina farhågor. Den originellaste låter så här: "att gossar i en viss ålder distraheras av att undervisas av en ung dam, hon är ju visserligen äldre än de, men skolynglingar svärma som bekant gärna för dem av det motsatta könet, som äro äldre än de själva. Detta förhållande kan ju för många synas nog så oskyldigt, men det bottnar i sexualpsykologiska spörsmål, som i detta sammanhang icke alls, eller icke tillräckligt, beaktats. Särskilda sakkunniga böra höras i denna fråga." T. o. m. Överstyrelsen fann icke detta uttalande lämpligt att citera, och har icke låtit tillkalla några läkare för att undersöka ynglingarnas puls och hjärta, när en ung dam sitter i katedern. Åtskilliga av rektorernas yttranden äro verkligen sådana, att man får förlåta de akademiska kvinnorna, om de inte känna sig överväldigade av den manliga intelligensen hos sina blivande kolleger, då de läsa dem.

Det hela är en vacker illustration till den nu modärna manliga renässansen. Kvinnorna skola nedsättas och drivas tillbaka på arbetsmarknaden med vad medel som helst. Resultatet är således klart på förhand, och man tar med, vad som passar till detta i "utredningen", utelämnar det övriga och inhöljer det hela i "personliga farhågor", även om erfarenheten visat dem vara oberättigade. Överstyrelsen sammanfattar det hela enligt samma princip.

Det skall bli intressant att se, vad ecklesiastikministern skall göra för att reda ut denna härva. Nog förefaller det, som om det vore omöjligt för en person, som är i besittning av någon vetenskaplig skolning och objektivitet — och det borde ju en professor vara — att läsa Överstyrelsens yttrande, utan att vämjas vid dess partiskhet, han må för övrigt personligen inta vilken ställning som helst till frågan.

Lyckligtvis torde det vara omöjligt att komma till riksdagen med ett lagförslag, som grundar sig på en dylik "utredning". Det blir nog bättre, att, som Akademiskt bildade kvinnors förening begär, stöda propositionen på Lärarelönenämndens betänkande. Regeringen torde väl knappast ens kunna förevisa ett aktstycke sådant som Överstyrelsens yttrande i dess nuvarande skick för riksdagen. Åtminstone måste den väl först infordra statistiken över de kvinnliga provkandidaternas betyg efter Akademiskt bildade kvinnors påpekande och begära att få klarhet i uttalandena från Danmark. Överstyrelsen borde vara glad att slippa undan med en så lindrig bakläxa. Men låtsas regeringen om ingenting, får man väl hoppas, att bakläxan kommer från riksdagen.

Gulli Petrini.

Från vår läsekrets.

Kära redaktion!

Icke utan ett förnyat litet stygn av obehag har undertecknad för andra gången i Rösträtt för Kvinnor (numren 13 och 22) läst en bit referat av mitt anförande vid Huskvarnamötet, ur vilken åtminstone *kan* utläsas en för mig alldeles främmande tanke, den nämligen, att endast underklassens kvinnor behöva det obligatoriska "kvinnoåret", att det endast bland dem brister i den upplysning, den ansvarskänsla och den sociala överblick, som en ny tid kräver av mödrar, medan det i alla dessa fall är väl beställt med kvinnorna av den s. k. överklassen.

Jag minnes nu ej så noga, hur mina ord föllo, jag är synnerligen vänligt stämd mot min referent (som säkert ser på de sociala tingen just som jag) och mycket villig tro, att jag talat dunkelt. Låt mig därför här i vår tidning för säkerhets skull betona, att enligt mitt förmenande även kvinnorna av överklassen — ett synnerligen flytande begrepp! — oändligt väl behöva ett kvinnoår och särskilt den ökade ansvarskänsla och det vidgade sociala perspektiv, som en sådan kvinnligt-medborgerlig högskolekurs, ordnad i rösträttskvinnornas anda, skulle skänka. Måhända är det blott en utopi att vänta sig, att kvinnorna genom någon slags uppfostran skola kunna rustas till att upptaga en solidarisk, energisk och målmedveten kamp för folkhälsan, men komma vi en gång fram dit, så kunna icke kvinnor av något samhällslager undvaras i den kampen. Särskilt i fråga om alkoholism och prostitution svara vi kvinnor en för alla och alla för en.

Er

Gerda Hellberg.

Öppen fråga till ordföranden i Moderata kvinnoförbundet.

Under ett föredrag i Falun den 6 december förklarade fru Jeanna Nilsson med stort eftertryck, att M. K. F. i fråga om kvinnans politiska rösträtt ställer sig fullkomligt neutral, samt därefter med ändå större emphasis, att *det vore en stor olycka, om kvinnan finge politisk rösträtt nu.* Undertecknad bleve Eder synnerligen förbunden för ett klart svar i denna tidning: Kan en medlem av M. K. F. då tillhöra en F. K. P. R., som arbetar för rösträttens vinnande *så snart som möjligt?*

Vördsammast
Valborg Olander,
ordf. i F. K. P. R. i Falun.

Kvinnor i hushållningssällskapen.

En avdelning av Älvsborgs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har utarbetat förslag till nya stadgar för sällskapet. En av förändringarna däri är att även kvinnor skulle vara valbara till ledamöter.

GURLI HERTZMAN-ERICSON.

Av Gammal Köpmahssläkt.

Roman. Kr. 2: 75.

Pressomdömen:

"En allvarlig, väl lyckad bok, som betecknar ett stort framsteg. Det är människor man tror på, som man tycker *leva* i verkligheten, ej endast i författarens inre."
Ellen Key.

"Interiörerna såväl från det engelska huset som från hemmet i den svenska kuststaden, dit bokens hjälte förflyttas, ge full illusion; genom den något tunga stilen växa de småningom upp helt levande för fantasien med sin solida anda och inredning, sin något mörka dager, det allvar som rikedom, anseende och arbetets förpliktelser ge, sin torra stämning och tryckande makt slutligen för den ungdom som vill ut och fått i blodet en annan längtan än fäderna känt."
John Landquist i Dagens Nyheter.

"— — — en frappant kultiverad smak, vårdad språkbehandling, en mjuk och fast hand i skildringen. Av gammal köpmanssläkt bär upp titeln av roman, det är "något att läsa", och man läser det med både intresse och sympati".
Vera von Kræmer i Stockholms-Tidningen.

"Den nudagens kvinna, som förf. tecknat i Gunhild, har all vår sympati och man räcker henne välkomnande handen. Berättelsen i sin helhet löper raskt, förf. ser, tecknar bra, understundom till och med påfallande väl."
Ellen Kleman i Hertha.

"Det är ett karaktärsproblem, som utgör romanens röda tråd, och detta problem behandlar förf. med en utomordentlig säkerhet och talang."
Esq. i Hälsingborgs-Posten.

ÅHLÉN & ÅKERLUNDS BOKFÖRLAG.

PRESENTKORT

å Rösträtt för Kvinnor för dem, som vilja giva bort tidningen i julklapp till vänner och bekanta, kunna rekvireras gratis och portofritt från tidningens expedition, Lästmakaregatan 6, Stockholm.

Prenumerationen verkställes av givaren genom posten.

Jultoner.

Vita bandet har i år utsänt femte årgången av Jultoner. Av det omväxlande och gedigna innehållet framhålles särskilt en utomordentlig artikel av dr. Matti Helenius-Seppälä om rusdrycksförbudet i Ryssland och dess verkningar, vilka dr. Helenius studerat på ort och ställe, och en av miss Jessie Ackermann angående kvinnornas sociala arbete i Amerika. Dessutom finnes en längre skildring av Florence Nightingales liv och verksamhet med ett porträtt av henne, vilket, oss veterligt, ej förr publicerats i Sverige. Fröken Amalia Björck, fru Henny Widström och kapten Ernst Liljedahl bidraga med stänmingsfulla dikter; för övrigt innehåller tidningen berättelser m. m. Det konstnärliga omslaget är tecknat av Fanny Brate och symboliserar tidningens namn. Varje kvinna bör skaffa sig denna verkligt goda jultidning, som säljes för det billiga priset av 50 öre.

De lidande folken

är namnet på Morgonbris julnummer, som utgör ett värdefullt tillskott till årets publikationer, fast dess stoff inte är hämtat från den traditionella jultexten. Redan rubriken innebär vad det här är fråga om och den fullständigas av bilden på titelbladet, Två mödrar efter en målning av Frans Paezke. Den duktiga och vakna tidningen har med omsorg och förståelse valt sitt material med text och bilder från de av kriget hemsökta länderna, och bland dem som lämnat bidrag märkas Marika Stjernstedt, Anna Lindhagen, C. N. Carleson och dr. Erik Hedén. Genom sin gedigna halt och sina väl reproducerade bilder förtjänar tidningen den allra största spridning och priset är endast 15 öre.

Arbetet ute i landet

Alby F. K. P. R. hade fredagen den 26 november sitt sammanträde för hösten. Val av centralstyrelsemedlem och centralstyrelsesuppleant företogs, varvid de förutvarande återvaldes. En kommitté tillsattes att samla prenumeranter å Rösträtt för Kvinnor. Mötet avslutades med samkväm, och aftonen förflöt under den angenämaste stämning.

Arvika F. K. P. R. firade 10-årsdagen av sin tillvaro med samkväm och tesupé, vartill ett 50-tal deltagare infunnit sig. Efter unison sång talade ordföranden, fru Annie Robsahm, om föreningsarbetet under de gångna åren samt uppmanade till fortsatt strävan, varefter rösträttsstandaret invigdes och E. Collins prolog upplästes. Fröken Brita Crona ägnade i sitt tal en hyllning och ett tack till Verkställande Utskottet. Länsförbundets ordförande, fru Gerda Hellberg, samt f. d. och nuvarande styrelseledamöter. Som en gärd av tacksamhet för allt gott som kommit föreningen till del under de gångna 10 åren av f. d. ordföranden, fru Ida Nordström, överlämnades blommor och till sekreteraren, fröken Elsa Nordström, rösträttsmärket i guld för 10-årigt sällsportnitiskt arbete till såväl Arvikaföreningens som hela rösträttsarbetets bästa. Telegram mottogos och avsändes, varefter supé intogs under den gladaste stämning. Efter densamma upplästes ett par bitar ur festskriften till fru Ann Margret Holmgrens 60-årsdag. Fru Gerda Hellberg höll ett formfullländat anförande, genomandat av beundran för och tacksamhet mot fru Ann Margret Holmgren, Arvikaföreningens stiftarinna, och medlemmarna kände djupt saknaden över att ej även få se fru Holmgren som hedersgäst på jubileumsdagen. Fru Hellberg yttrade också några minnesord om fru Anna Wretman-Lindström, föreningens första ordförande, som avled år 1909. Fröken Ottilia Marin frambar Filipstadsföreningens hälsning. Under hela festen rådde hög stämning, där fanns icke modlöshet, utan fastmer spordes frisk vilja att ta itu med nästa decennium och förhoppning om att rättvisa i sinom tid skall bliva kvinnorna beskärd.

Askersunds F. K. P. R. hade måndagen den 29 november ordinarie årsmöte. Till ordförande omvaldes fröken N. Blidberg. Samtliga styrelsemedlemmar och suppleanter omvaldes, nämligen fröken Vilma Eriksson, fru Vendla Löndborg, fru Jenny Söderstéen, fröken Jenny Karlsson, fröken Hanna Ljungqvist, fru Hedvig Vallerius, ordinarie medlemmar; fröken Anna Lundgren och fru Lucie Rudebeck, suppleanter. Till centralstyrelsemedlem för 1916 utsågs fröken Nicoline Blidberg med fröken Vilma Eriksson som suppleant.

Bollnäs' F. K. P. R. hade tisdagen den 23 november sitt höstsammanträde, varvid bland andra ärenden även förekom val av styrelse för det nya arbetsåret. Då tre medlemmar i styrelsen undanbett sig återval, nyvaldes i deras ställe: till ordförande folkskollärarinnan Tekla Blomstrand, Växbo, vice ordförande fru Gerda Rydén, kassaförvaltare fru Brita Eriksson, samt återvaldes till sekreterare fröken Emma Stenbom, v. sekreterare lärarinnan fröken Estrid Eriksson. Till föreningens representant i centralstyrelsen återvaldes fru Wilhelmina Hallenberg med fru Brita Eriksson och fröken Tekla Blomstrand som suppleanter. Till revisorer återvaldes fru Josefine Wahlund och nyvaldes fru Anna Helin. Föreningen framförde sitt tack till den avgående ordföranden fru W. Hallenberg och kassaförvaltaren fru Nancy Hamnstedt för allt arbete och intresse de nedlagt i föreningens tjänst, och med förhoppning att det ej skulle vara förgäves, utan bära frukt. Fru N. Hamnstedt återgav ett föredrag, hållet av fröken Elsa Bengtson vid Vita Bandets årsmöte 1913, dessutom lästes något ur artikelserien. Förhandlingarna präglades av entusiasm och beslutsamhet för den gemensamma saken.

Eksjö F. K. P. R. hade den 30 november sitt höstmöte. Sedan ordföranden hälsat de närvarande välkomna, förrättades val av styrelse för år 1916, varvid den förra styrelsen enhälligt omvaldes. Den har följande sammansättning: ordförande fru Hanna Scharp, vice ordförande fröken Elsa Ekblad, sekreterare fröken Maria Löfroth, vice sekreterare fröken Gabriella Lemchen och kassör fröken Anna Ohlin. Till centralstyrelsemedlem omvaldes fröken Maria Löfroth och till suppleant fru Hanna Scharp. Till revisorer utsågos fröken Hilda Svensson och fröken Elisabet Andersson samt till revisorsuppleanter fröknarna Emelie Wessman och Emma Lambère. Ordföranden fick av föreningen i uppdrag att till fröken Signe Widell framföra dess tacksamhet för hennes godhet att skänka föreningen halva nettobehållningen av en aftonunderhållning i Eksjö. Sedan övriga föreningsangelägenheter avgjorts, avslutades mötet med ett angenämt samkväm.

Falu F. K. P. R. hade den 3 december ordinarie sammanträde, varvid till styrelsemedlem i stället för fru Siri Bohm, som undanbett sig återval, utsågs fil. kand. fru Elin Söderquist. Centralstyrelsesuppleant i stället för fröken V. Olander blev fröken E. Lundwall. Föreningen godkände styrelsens förslag om en uttaxering av 25 öre pr medlem samt beslöt att instämma i Uppropet för varaktig fred. Med anledning av en notis i stadens högertidning, att fröken Edith Kindvall å Stadshotellet hållit föredrag för ett 30-tal särskilt inbjudna damer, vilka beslutat bilda en "moderat kvinnoklubb" och tillsatt en interimstyrelse av fyra damer, om vilkas namn redaktören, som tillika är ordförande i Borgerliga valmansföreningen, på förfrågan förklarat sig inte vilja lämna upplysning, meddelade ordföranden, vad som blivit känt om den antirösträttsagitation, med bland andra fröken K. som resetalare, som utgår från Allmänna valmansförbundet. Artikeln "Kvinnor, som gå baklänges", ur Rösträtt för Kvinnor upplästes i sammanhang därmed. Efter förhandlingarnas slut vidtog samkväm i Stadshotellets nyrestaurerade festvåning, varvid d:r K. E. Forsslund höll ett vältaligt, av sympatiskt förstående präglat föredrag om Bruno Liljefors konst, beledsagat av utmärkta skioptikonbilder. Under supén talade ordföranden för d:r F. och tackade honom för de rika insatser han gjort för bevarandet av skönhets-, natur- och kulturvärden, såväl inom Dalarna som i den gamla gruvstaden, samt först och sist för de poetiska bilder, som han givit i sina skildringar av ett idylliskt och idealiskt hem. I sitt hälsningstal erinrade ordföranden om att Falu rösträttsförening nu ägt bestånd i 10 år och gjorde en jämförelse mellan den hoppfulla stämning, som rådde vid föreningens startande, innan partierna blivit så flentligt avgränsade som nu, och segern tycktes vinka så nära, och de motigheter, som sedan uppstått, exempelvis Första kammarens kompakta motstånd och nu senast Karl Staaffs bortgång. Ordföranden uppmanade medlemmarna att inte förtröttas utan tåligt hålla ut i motvinden.

Färgelanda F. K. P. R. hade måndagen den 29 november sitt ordinarie höstmöte. Till styrelsemedlemmar för nästa år valdes: fru Elin Andersson ordförande, fru Hilma Roll vice ordförande, fru Märta Svensson sekreterare, fröken Greta Streiffert, vice sekreterare, fru Anna Ahlsén, kassaförvaltare. Till centralstyrelsemedlem omvaldes fru Elin Andersson med fru Sophie Engqvist som suppleant. Ordföranden uppläste den av fredsföreningarna antagna resolutionen, som av mötet godkändes. Föreningen beslöt att till L. K. P. R. överlämna 20 kr., som frivilligt insamlats.

Gävle F. K. P. R. hade den 26 november ordinarie höstmöte. Fru Modén hälsade de närvarande föreningsmedlemmarna och den bekanta initiativtagarinnan till "Majblomman", fru Beda Hallberg från Göteborg, hjärtligt välkomna. Styrelseval företogs. Till ordförande efter fru Gerda Modén, som undanbett sig återval, utsågs fru Anna de Maré-Svensson. Styrelsen fick i övrigt följande sammansättning: fru Gerda Modén, vice ordförande, fru Sigrid Hofrén, sekreterare, fröken Ester Forssell, kassör, fru Natalia Eriksson, fröken Ester Kling och fröken Hanna Vestling med fröken Lisa Pihlblad och fru Assa Ystrom som ersättare. Till centralstyrelsemedlem valdes fru Anna de Maré-Svensson med fru Sigrid Hofrén som ersättare. Fröken Lisa Pihlblad lämnade en intressant och tilltalande skildring av sommarmötet i Huskvarna. Fru Anna de Maré-Svensson höll ett vackert, varmhjärtat och gripande minnestal över Karl Staaff, erinrande om hans medkänsla för de små och rättslösa inom samhället och hans insats i strävandena att ge de svenska kvinnorna rösträtt. Som avslutning på detta tal sjöng fru Olga Högdahl med pianoackompanjemang af fru Sigrid Hofrén Stenhammars "Sverige". Därpå vidtog ett af bästa stämning präglat samkväm med sång och musik av de förut nämnda, högläsning av fru Natalia Eriksson och som avslutning gemensam supé.

Grängesbergs F. K. P. R. beslöt på sitt årsmöte den 5 november att hädanefter anordna ett möte i varje månad, då, förutom löpande ärenden, tiden skulle ägnas åt studiet av samhälleliga spörsmål. Det första av dessa möten gick av stapeln den 6 december, då föreningen även firade sin tioåriga tillvaro. Föreningens första ordförande, fru Emma Giliusson, skildrade på ett humoristiskt sätt dess tillkomst och första levnadsår, en damtrio bjöd på några vackra sånger, förfriskningar intogos och uppläsning hölls, varjämte ordföranden började behandla de ovan omtalade samhälleliga spörsmålen med att tala om "Kommunernas organisation". Föreningen ämnar nämligen i all enkelhet följa det för Bergman-Österbergska kurserna uppgjorde normalprogrammet. Det festliga mötet var talrikt besökt och stämningen den allra bästa. På grund av det förträffliga föredrag fru Wærn-Bugge höll här för en tid sedan, kunde vi anteckna icke mindre än sju nya medlemmar i föreningen.

Hedemora F. K. P. R. hade ordinarie höstsammanträde onsdagen den 11 november. Sedan ordföranden hälsat de närvarande välkomna och förklarat mötet öppnat, erinrade hon med några få ord om den stora förlust de rösträttskämpande kvinnorna i Sverige lidit genom förre statsminister Karl Staaffs bortgång, och den tacksamhet vi alla måste känna inför det arbete han nedlagt för vår sak. Det första ärendet på föredragningslistan gällde val av styrelse för nästa år och beslöt föreningen enhälligt att omvälja den avgående styrelsens medlemmar. Till centralstyrelsemedlem utsågs fru Fredrika Collin och till suppleant fru Hilda Trotzig. Vid Dalarnas länsförbundsmöte, som hölls i Borlänge den 13 november, valdes fru Collin till ombud för Hedemora F. K. P. R. Enhälligt beslöts, på förslag av ordföranden, att föreningen som sådan skulle instämma i Uppropet för varaktig fred. V. U:s förslag att bland medlemmarna upptaga en kollekt av 25 öre per medlem vann anslutning bland de närvarande. Ävenså beslöts utsända en lista för upptagande av prenumeration å Rösträtt för Kvinnor samt å Kvinnornas kalender. — Ett tiotal av den senare har redan rekvirerats, och alla ha uttalat sin stora tillfredsställelse med den lilla vackra och innehållsrika boken. En varm vädjan ställdes till de närvarande att prenumerera på vår egen tidning, icke blott för sig själva, utan även för någon bland sina bekanta. Ordföranden uppmanade de medlemmar, som tillhöra andra föreningar — politiska eller kvinnoföreningar — att inom respektiva föreningar verka för spridande av kännedom om rösträttssaken. Mötet, som var talrikt besökt, avslöts efter ett par timmars angenäm samvaro.

Huskvarna F. K. P. R. höll den 29 november sitt ordinarie halvårsmöte. Ordföranden, fröken Gerda Planting-Gyllenbåga, erinrade i sitt hälsningsanförande om den förlust den svenska kvinnorösträttsrörelsen lidit genom Karl Staaffs bortgång. Vid därpå förrättade val utsågs till ordförande fru Hilma Andersson och till övriga styrelseledamöter fruarna Hilma Fagerström, Selma Hultström, Anna Söderkvist och fröken Elin Eckerberg. Till representant i centralstyrelsen valdes fru Hilma Andersson med fröken Gerda Planting-Gyllenbåga som suppleant. Till fröken Gerda Planting Gyllenbåga, som med innevarande års slut, på grund av avflyttning från staden, utträder ur föreningens styrelse, frambar sekreteraren föreningens djupt kända tacksamhet för outtröttligt, uppoffrande och maktpåliggande arbete i föreningen, alltsedan denna för sju år sedan bildades. Efter sammanträdets slut var samkväm anordnat med musik, uppläsning m. m.

Hälsingborgs F. K. P. R. hade torsdagen den 25 november månadssamkväm å hotell Continental, vilket samlat en ovanligt talrik publik. Men så förelåg också till diskussion ett så aktuellt ämne som frågan om *kvinnlig värnplikt*. Fru Sigrid Björkman höll ett intressant, frågan belysande inledningsanförande, som mottogs med stort bifall. Härefter utspann sig en livlig diskussion, varunder meningarna stundtals ganska skarpt bröto sig. D:r Hanna Christer-Nilsson betonade bl. a. nödvändigheten av att större kunskaper rörande vanlig hygien spriddes till den uppväxande kvinnliga ungdomen. I egenskap av läkare hade talarinnan i sin praktik sett talrika sorgliga fall av hur okunnighet på detta område hämnade sig. Att bidraga till att skydda sig och sina närmaste från sjukdomar och kraftnedsättande ohälsa, se här ett område för kvinnlig värnplikt! Ävenså framhölls, hurusom ett kvinnan värdigt utövande av värnplikten vore att bereda sinnena för freden och mot kriget. Samtliga talare enades därom, att kvinnorna, för att göra sitt inflytande gällande, måste äga full medborgarrätt. På samma gång underströks, att större praktisk och teoretisk utbildning borde bibringas kvinnan för att skickliggöra henne i högsta möjliga grad som maka och moder. Fröken Falks sympatiska uppläsning satte slutligen pricken över i:et beträffande det intressanta och angenäma mötet.

Jönköpings F. K. P. R. anordnade den 16 november å Stora Rådhussalen en Frödingsafton, som hölls av fröken Signe Widell. Tillslutningen var god och stämningen den allra bästa. Till fröken Widell överlämnades en bukett, och av behållningen gick en del till föreningen och det övriga till fröken Widell.

Karlstads F. K. P. R. hade tisdagen den 5 oktober sitt första höstsammanträde, som av ordföranden öpnnades med några djupt kända, vemodigt tacksamma minnesord över Karl Staaff och hans verk för kvinnornas medborgarskap, varpå hans anförande vid rösträttsdebatten 1912 upplästes ur riksdagstrycket. Sedan följde skildring av Huskvarnamötet och till sist anslöt sig föreningen till "Uppropet för varaktig fred", vars olika punkter noga genomgingos. — Vid sammanträde den 29 november talade fru Hellberg om "Rösträtt och folkhälsa". Till c. m. och c. s. omvaldes fru Hellberg och fru Gullström. "Kvinnornas kalender" såldes med framgång i den blida värmen kring ett trevligt kaffebord. Föreningen har konsumerat 75 ex. av kalendern.

Kristianstads F. K. P. R. firade den 23 november årsmöte, varvid hela den förutvarande styrelsen omvaldes. Till centralstyrelsemedlem omvaldes jur. kand. fröken Elisabeth Nilsson med fröken Anna Hasselgren som suppleant. Det meddelades föreningen att teckningen till samhällskurserna givit ett mycket gott resultat, varför det beslöts att dessa kurser skulle äga rum med början den 21 januari. Uppropet för varaktig fred upplästes och antogs av föreningen. Sedan höll fröken Emma Aulin ett intressant och sakrikt föredrag över kommunens organisation, varefter följde samkväm med tedrickning, sång och musik. — Den 3 december hade F. K. P. R. anordnat soaré för att få bidrag till resetalarefonden. Lektor C. Cavallin föreläste över Anders Larsson Kilian och gav en varm och levande bild av den "jämtländske bondeskaldens" liv och diktning; ett rikt urval av skaldens dikter upplästes och väckte stor uppmärksamhet och livligt intresse för den av de fleste helt visst okände skalden. Fröken Gerda Sporrström sjöng på sitt vanliga förtjänstfulla sätt ett urval vackra sånger och fröken A. Peterzén spelade på ett utmärkt sätt ett par gedigna pianonummer. Till sist uppfördes Helena Nybloms "Det ringer", som fick ett förträffligt utförande och väckte stormande munterhet i salongen, som var fylld till sista plats.

Köpings F. K. P. R. hade den 29 november anordnat offentligt möte med föredrag av fru Ester Lutteman över ämnet Jesu evangelium och den sociala frågan. Det utmärkta föredraget åhördes av en talrik och tacksam åhörareskara. Efter föredraget följde samkväm och föreningssammanträde. Den förutvarande styrelsen samt revisorerna återvaldes. Till centralstyrelsemedlem omvaldes fru Emelie Johansson och till suppleant nyvaldes fröken Amelie Salén. I oktober hade föreningen förmånen att få de Bergman-Österbergska samhällskurserna förlagda till Köping och stannar i stor tacksamhet till fröken Walborg Bergström för de lärorika föreläsningarna samt till kommittén, som beviljade kursernas hållande inom Västerås län.

Lysekils F. K. P. R. hade allmänt möte den 23 november. Den förra styrelsen återvaldes med undantag av fru Påhlman, som undanbett sig återval och i vars ställe fröken Elin Backman invaldes. Styrelsemedlemmar äro sålunda: fröken A. Mattson ordförande, fru Hilma Hyllengren vice ordförande, fröken Alma Halldin sekreterare, fru Ljunggren vice sekreterare och fru Elin Blume kassaförvaltare. Efter valet följde samkväm. Arbetet med att sy småbarnskläder åt fattiga mödrar fortsättes även i år.

Motala F. K. P. R. har haft två sammanträden under hösten samt två samkväm. En diskussionsafton med ämnet Ungdomens nöjeskultur. Under diskussionen framkom allmänt den önskan, att inom samhället skulle startas en s. k. läsestuga, där ungdomen under sin fritid kunde samlas. Det beslöts, att F. K. P. R. skulle utlysa ett offentligt möte med diskussion i samma ämne för att utröna om intresset för en läsestuga vore stort nog även hos andra och beslöts det inbjuda övriga föreningar med ideella mål och enskilda intresserade till detta

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR
STOCKHOLM
Gamla Kungsholmsbrogatan 26
(andra huset från Drottninggatan)
Stort lager af finare och enklare
MÖBLER
i **ek, mahogny, valnöt** samt andra träslag äfven målade, till billigaste priser.
Allm. Tel. 11410 Riks Tel. 6505

Kvinnor
som äro praktiska använda
Gahns Skursåpa
till porslin, emalj, diskbänkar, kökskärl, golv och allt omålat.
Henrik Gahns Aktiebolag, Uppsala.

Advokat EVA ANDÉN
JURIS KAND.
Kvinnliga Juridiska Byrån
Vallingatan 18 - Stockholm C.
Rättegångar o. juridiska uppdrag av alla slag.
KL. 10—4.
Riks tel. 7576. Allm. tel. 18336.

JULTONER
VITA BANDETS JULTIDNING
innehåller bl. a. en intressant artikel av **Jessie Ackermann** om kvinnans sociala arbete i Amerika.
Varje kvinna bör köpa Jultoner! Pris 50 öre.

HERTHA
Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen
utgiven av
FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
utkommer med tjugu häften om året. Redaktör: ELLEN KLEMAN.
Pris för postupplaga helår kr. 5.—, halvår kr. 2.75, kvartal kr. 1.75.
Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften genom **förbundets byrå,** 48 Klarabergsgatan, Stockholm, **till ett pris av kr. 3.50 pr år.**

Riks 2550 Allm. 6296
La fleupiste
Kgl. Hofblomsterhandel
Malmtorgsgatan 6, Stockholm

Svea Växt
Landets förnämsta
MARGARIN

TILL JULEN!
Kvinnornas Kalender.
Rösträttsbrevkort.
Julgransflaggor.
Pappersservietter.
Läskpapper m. m.
Rösträttsbyrån
6 Lästmakaregatan 6,
Stockholm.
Riks 6 800. Allm. 147 29.

möte. — Den 18 november blev den offentliga diskussionsaftonen anordnad och inleddes av folkskollärare Richard Jansson, som förut gjort sig känd som varmt intresserad av ungdomens fostran. Till F. K. P. R:s synnerliga glädje visade sig intresset för ämnet mycket stort. Lokalen var till trängsel fylld av män och kvinnor från olika partier och samhällsläger och alla lika varmt besjälade att i någon mån söka avhjälpa den missriktning ungdomens nöjesliv tyckes slagit in på. Det närmaste resultatet av diskussionen blev, att en kommitté på 7 personer tillsattes, däribland F. K. P. R:s ordförande, som skulle ha till ändamål att utarbeta förslag och eventuellt starta en läsestuga för ungdomen i Motala med omnejd. Då diskussionen om läsestugan drog långt ut på tiden, beslöts ajournera mötet och då fortsätta diskussionen om samma ämne. Det hade även framkommit förslag om startandet av en ny biograf med mönsterprogram, och vidare föreslogs, att en kraftig opinion skulle uttalas mot vissa föräldrars visade ansvarslöshet att låta sina barn vistas utan tillsyn ute på gator och vägar långt in på nätterna. Den tillämnade fortsättningen på diskussionen kommer att under närmaste tiden anordnas.

Norrköpings F. K. P. R. hade lördagen den 27 november sitt årsmöte i hushållsskolan Margaretas festvåning. Sedan års- och revisionsberättelserna upplästs och ansvarsfrihet beviljats styrelsen, återvaldes den gamla styrelsen med undantag av fru Anna Elg, som undanbett sig återval. I hennes ställe nyvaldes fröken Gertrud Helin. Styrelsen utgöres av doktor Clara Romanus-Alfvén ordförande, fröken S. Thyselius vice ordförande, fröknarna Aurore Pihl, Dagmar Wessberg, Emelie Andersson, Octavia Lundell och Gertrud Helin; suppleanter: fru Lisa Skoglund och fröken Betty Olson. Revisorer äro fru M. Sommelius och fröken Elin Malmberg med fröken Ragna Torgersrnud som suppleant. Representant vid centralstyrelsemötet är ordföranden med vice ordföranden som suppleant. Sedan den avgående vice ordföranden, fru Elg, avtackats för det synnerligen nitiska arbete hon nedlagt för föreningen, höll ordföranden ett intressant föredrag om de nya norska barnalagarna, vilka jämfördes med de danska och svenska. Därefter vidtog ett angenämt samkväm. I mötet deltog ett större antal medlemmar av Söderköpings- och Skärblackaföreningarna, som inbjudits.

Ronneby F. K. P. R. hade fredagen den 26 november ordinarie möte. Till styrelsemedlemmar omvaldes: fru Augusta Tonning ordförande, fröken Hanna Norrman vice ordförande, fru Karin Norrman sekreterare, fröken Maja Hellström och fröken Tilly Borg; suppleanter blevo fru Wendela Wahlgren och fröken Elin Dahlman. Till centralstyrelsemedlem utsågs fru A. Tonning och till centralstyrelsesuppleant fröken Hilda Pettersson. Till ombud i Länsförbundet: fruarna E. Karlsson och S. Sundbärg samt fröknarna Amy Svanström och Göthilda Sjögren. Till L. K. P. R:s agitationskassa har insamlats 5 kr. och beslöts att av föreningens kassa bidraga med 20 kr. Av Kvinnornas kalender har sålts 100 ex. Flera nya prenumeranter anmälde sig och föreningen prenumererar på minst 60 ex. av Rösträtt för Kvinnor. Vid ett förutvarande möte i oktober antogs av föreningen minimikraven för Varaktig fred. Vidare beslöt föreningen att liksom i år samlas varannan fredag å Grand hotell för att sy åt fattiga barn samt fortsätta med arbetet för barnkolonien. Till sist föreslogs och beslöts att i februari om möjligt ordna en fest för arbetare inom stenhuggeriyrket.

Sandvikens F. K. P. R. hade den 30 november sitt ordinarie höstmöte, varvid hr R. Norberg höll ett intressant och livfullt föredrag om Kvinnorna i Ibsens diktning. Föredragshållaren påvisade, att Sverige i många avseenden kommer i sista rummet bland de nordiska länderna, då det gäller genomförande av samhälleliga reformer. I olikhet med kvinnorna i Norge och Danmark sakna Sveriges ännu fulla medborgerliga rättigheter. Kvinnorna i de båda förstnämnda länderna intaga i litteraturen, och i följd därav även i det allmänna medvetandet, en högre plats än våra. Som belysande exempel nämndes Ibsens och Strindbergs så vitt skilda kvinnotyper. Föreningen är hr Norberg tacksam för hans på djup kännedom grundade framställning. Fru Rut Gibson spelade några av Griegs kompositioner, däribland Solveigs sang och Åses död ur Peer Gynt. Vid det därpå följande styrelsevalet för år 1916 utsågs till ordförande efter fru Ellen Norberg, som undanbett sig återval, fröken Lilly Nilsson. Den nya styrelsen består av följande personer: fröken Mia Ljungqvist vice ordförande, fru Lilly Sandegård sekreterare, fröken Selma Ström vice sekreterare, fru Rut Gibson och fru Elsa Gräslund styrelsesuppleanter. Till kassaförvaltare omvaldes fru Ninni Svensson. Till revisorer valdes fru Alma Tempelman och fröken Astrid Eriksson med fröken Maja Olsson som suppleant. Centralstyrelsemedlem blev fröken Lilly Nilsson med fru Ninni Svensson som suppleant.

Strömstads F. K. P. R. hade tisdagen den 23 november årssammanträde. Den nuvarande styrelsen återvaldes och utgöres av: fru Anna Hellborn ordförande, fru Trina Hansson vice ordförande, fröken Gurli Jacobsson sekreterare, fru Edit Knutzén vice sekreterare samt fru Amanda Hauge kassaförvaltare. Styrelsesuppleanter: fru Blända Hålkedal och fröken Tyra Johansson. Till centralstyrelsemedlem utsågs fru Anna Hellborn med fröken Gurli Jacobsson som suppleant. Revisorer blevo fru Emelia Johansson och fröken Maria Karlsson med fru Anna Wikström som suppleant. Mötet beslutade en uttaxering av 25 öre pr medlem i enlighet med V. U:s förslag.

Söderhamns F. K. P. R. hade tisdagen den 23 november sitt ordinarie höstmöte, varvid förekom val av styrelse och revisorer. Till medlem i centralstyrelsen återvaldes fru Elin Pohlman med fru Augusta Vallin som suppleant. Med anledning av V. U:s uppmaning att genom penninginsamling bidraga till omkostnaderna för rösträttsarbetet, beslöt mötet dels en uttaxering av minst 25 öre per medlem, dels insamling även från utomstående. Vidare uppmanades medlemmarna att kraftigt verka för spridandet av Rösträtt för Kvinnor, och prenumerationslistor utdelades. Ordföranden föredrog huvudpunkterna i Upprop för varaktig fred, och mötet beslöt att instämma i detsamma. Aftonen avslöts med tesupé och samkväm.

Sölvesborgs F. K. P. R. hade den 3 december sitt ordinarie höstsammanträde. Fröken Hultqvist hälsade de närvarande välkomna och erinrade om de danska och isländska kvinnornas rösträttsseger samt ägnade några minnesord åt Karl Staaff. Fröken Anna Jönsson gav därpå en vacker och livfull skildring av Huskvarnamötet, som mottogs med stort bifall. Till centralstyrelsemedlem utsågs fröken Ebba Hultqvist och till suppleant fröken Anna Jönsson. Till föreningens ordförande och kassör omvaldes fröken Hultqvist och till vice ordförande fru Agnes Möllander samt till sekreterare fröken Anna Jönsson. Övriga styrelseledamöter blevo handlanden Kristina Skarp, fru Hedvig Nilsson, fru Louise Johansson och fru Jenny Danielsson. Revisorer blevo sjuksköterskan Maria Lundqvist och postexpeditören Ellen Fletcher. Föreningen beslöt att instämma i den resolution, som antagits vid fredsmötena den 27 juni. Efter förhandlingarna vidtog ett trevligt samkväm med sång av fröken Heldt och musik av fröken Herrström.

Trelleborgs F. K. P. R. hade den 25 november sitt höstsamkväm i K. F. U. K:s hemtrevliga lokal. Även icke medlemmar hade inbjudits. Ordföranden höll föredrag över Bibelns kvinnor, och därefter sjöng en av medlemmarna "Den store, hvide Flok". Samkvämet, som följde, präglades av den angenämaste stämning. Under aftonens lopp hade man glädjen att anteckna flera nya medlemmar.

Trollhättans F. K. P. R. hade måndagen den 22 november ordinarie årsmöte, då val av styrelse och revisorer samt ombud till Älvsborgsförbundets årsmöte förrättades. Dessutom diskuterades stadsfullmäktigvalen, och beslöt föreningen att ingå till de olika partierna med begäran, att dessa måtte på sina respektive listor uppsätta minst ett kvinnligt namn vardera på sådan plats, att den kvinnliga kandidatens inval bleve tryggat. Även beslöts att anslå föreningens del av nettobehållningen från Signe Widells soaré den 1 nov. till L. K. P. R:s kassa. Kvinnornas kalender rönte en strykande åtgång, glädjande nog, då behållningen tillfaller L. K. P. R:s resetalarefond.

Vaxholms F. K. P. R. firade den 26 november sin 10-åriga tillvaro med en fest på Vaxholms hotell, som dagen till ära var flaggprytt både ute och inne. På taket blåste svenska flaggan och från "hotellhörnan" rösträttsflaggan, och festvåningen, strålande i full belysning var rikt och vackert dekorerad med växter och rösträttsflaggor. Ordföranden, fru A. Lénström, hälsade gästerna välkomna och gav sedan en översikt av föreningens 10-åriga verksamhet. Fru Boheman höll en intressant redogörelse för resultatet av de norska kvinnornas deltagande i valen. Vid supén talade fru Lénström för föreningens stiftarinna, fru Ann Margret Holmgren, och första ordförande fru Virgin, samt för Landsföreningens sekreterare, fru E. Boheman. Fru Karell hade författat mycket humoristiska verser, som hon läste upp om föreningen och dess funktionärer under de år som gått, fru Boheman manade till uthållighet i arbetet, friherrinnan Wrangel, v. ordförande, framhöll föreningens tack till ordföranden för oförtrutet arbete, och till hotellets värdinna, fröken Augusta Karlsson, för alltid visat stort tillmötesgående och frikostighet mot föreningen under de gångna åren. Fru Dehn tackade å länsförbundets vägnar för det goda samarbetet med Vaxholms F. K. P. R. Telegram från fru Holmgren och fröken Signe Bergman upplästes. Sång och musik utfördes under aftonens lopp av fruar Ingrid Paulsson och M. Dehn och hela festen, som var talrikt besökt, präglades av den bästa samhörighetskänsla och trevnad.

Ystads F. K. P. R. hade lördagen den 20 november ordinarie sammanträde å flickläroverket. Företaget styrelseval utföll sålunda: ordförande fru Maja Strandberg; övriga styrelsemedlemmar: fru Judith Winther, friherrinnan Anna Staël von Holstein, fröknarna Berta Grönvall, Andrea Malmström och Elin Strandberg, alla omvalda, samt friherrinnan Ebba Cederström nyvald i stället för fru N. Brandt, som undanbett sig återval. Styrelsesuppleanter blevo fru Ketty Olsson samt handlanden fröken Ellen Nilsson. Till revisorer omvaldes fröknarna Gerda Fredriksson och Ida Malmborg, med fru Amelie Bergengren som suppleant. Som medlem av centralstyrelsen omvaldes fru Maja Strandberg, med gymnastikdirektör Elin Strandberg som suppleant. Sedan en del föreningsangelägenheter avhandlats, vidtog ett angenämt samkväm. Friherrinnan Ebba Cederström sjöng flera sånger, som mottogos med livligt bifall och seminarieadjunkten fröken Ester Möllerstedt från Landskrona höll därefter föredrag över ämnet "En folkvisa — Ingalill". Hennes tolkning av det kvinnoöde, som skildras i den gamla visan, var av verkligt konstnärligt värde, och den vackra folkvisans tragik och mystik återgavs i delvis versiflerad form. Det var en stämningsrik högtidsstund detta föredrag skänkte de närvarande, och det åhördes under andaktsfullt lyssnande. Sedan tesupé serverats, var mötet slut, och alla tycktes eniga om att de varit med om en aftonunderhållning av ovanligt slag. Flera nya medlemmar ingingo i föreningen.

Stockholms länsförbund av F. K. P. R. hade av Vaxholms rösträttsförening inbjudits att hålla sitt årsmöte samtidigt med att denna sistnämnda firade sin tioårstillvaro den 26 november, vilken inbjudning antogs med tacksamhet. Till länets föreningar utfärdades skriftlig kungörelse härom, varjämte erinran gjordes om att ombud skulle sändas till årsmötet.

Länsförbundets ordförande, fru Lénström, ledde mötesförhandlingarna och sekreteraren uppläste årsberättelsen och revisorernas utlåtande, varefter styrelsen tillerkändes ansvarsfrihet. De förutvarande styrelsemedlemmarna omvaldes, ävenså suppleanterna. Till representant för Norrtälje utsågs fru Maria Ekblad med fru Maria Blomström som ersättare.

De förutvarande revisorerna återvaldes även och till deras ersättare utsågos fröknarna Hilda Petterson, Järna, och Agnes Söderlund, Södertälje.

Damerna först.

När pennskaftet tagit trapporna till riksdagshuset, blev hon angenämt överraskad. Stora svängdörren hölls artigt upp för henne av en distingerad herre. Med käppkryckan hejdades jovialiskt en brådskande, temperamentsfull åhöraryngling. Och mannen log vänligt vid sitt förmanande: "Damerna först."

Lång, rank, slätrakad politikerprofil, vackert tecknat kranium under det grå håret, myndigt grepp om läderportföljen för handlingarna, summerade hon raskt, yrkesvant registrerande yttre karaktäristika.

Nya films trängdes i hjärnan under hennes lopp upp till referentläktaren. Där väsade tecknaren sin penna till en elakt nålfin spets, och morgonsura journalister böjde sig bredvid över blocken i väntan på drabbningens början. Farbrödernas muntert högljudda skolpojksprat nere i salen bekräftade den allmänt kända sanningen av det för människan älskvärt stimulerande i känslan att befinna sig i en kamratkrets. Ropen dämpades dock till ett aktningsfullt sorl, då talmannen besteg plattformen och grep efter klubban.

Ett namn mäldes ohörbart. Talandet upphörde som på kommando, varav reportern slöt, att en ledare begärt ordet, så vida uppmärksamheten inte skulle ägnas den segslitna fråga församlingen nu ägde avgöra: rösträtt för kvinnor.

"Aldrig känns väl det intresse, som männen behaga ägna oss mera generande än just i detta fall", kompletterade hon med bitterhet å könets vägnar.

Så begynte tala en låg, väl modulerad stämma, vilken hon ögonblickligt visste sig ha hört. Hon böjde sig fram och fann, att det mycket riktigt var en lång, rank, slätrakad man, som samlade intresset. Att hon inte förr känt detta ansikte, som blickat från hundratals tidningsspalter och vignetter.

I samma nu förstod hon, att reinkarnationen ej skulle bli henne till behag.

Och mycket riktigt framporlade strax från hans läppar den vanliga svadan om kvinnans totala underlägsenhet — späckad med små belysande anekdoter, som dock varken voro kvicka eller passade i stycke med dogmtexten för övrigt. Men vilka "herrarna" förunderligt nog interfolierade med påpassligt skratt under därför avsedda pauser. Tills slutklämmen kom: varför det ur alla synpunkter sett vore ett oförsvarligt vanvett om vi — tillåt mig uttrycket — skapelsens herrar på något enda område släppte kvinnan fram i tåten.

Med det älskliga raljeri ämnet krävde:

"Vi ha bekymmer nog att sköta dem ändå, mina herrar."

Varpå den stolta sluttiraden:

"Mannens beslutsamma hand får vila vid rodret, om statsskeppet skall kunna rida stormar och ej gå i kvav bland bränningarna."

Pennskaftet försökte till att begynna med verkligen referera, men hon uppgav det snart och lutade sig gäspande bakåt i stolen. Inte på grund av indignation — dessa hopplöst enkla uttröskade fraser hade ljudit för länge och för ofta för att de skulle kunna verka som reagens i en kvinnlig hjärna. Utan för att hon visste det hon lika bra kunde avsluta talet på egen hand. Den citerade skulle ej få något att invända mot återgivandet.

I stället slog hon sig på att studera politikertypen. Och eftersom hon var en känslotänkande kvinna — vi töras väl inte säga, därför att hon bara var en människa — skärptes hennes blick alltmer, så att hela hans person omvandlades under ögnandet.

Kranium — det i första ögonblicket skönt tecknade sluttade i ful halvmånlinje mot nacken. Och greppet — det myndiga — om skriften, från vilken talet lästes, blev till egenkär pose.

När smället i klaffarna hälsade pausen, böjde hon sig över skämttecknarens skickligt elaka bild och utbad sig, entusiastiskt lovordande, en kopia.

Men ödet ville, att en kvinnlig reporter i stora svängdörren stötte hop med en stor politiker, vilken artigt vek till sidan. Det snärtade till i hennes hjärna:

"Nu, ja nu kan vi få släppas först fram. När det är lek. När det ingenting gäller."

Hon kunde inte neka sig att till den tackande huvudböjningen med gest åt skriften foga ett vågat:

"Damerna först."

Varvid det föreföll henne, som hans leende ej blev så alldeles storartat otvunget, som då han själv gav parollen.

Anna Björkman.

PLATSSÖKANDE.

Bildad dam

i 30-årsåldern, kunnig i stenografi och maskinskrifning, något tyska och engelska samt enklare hushållsgöromål, önskar plats i Stockholm, hälst hos ensam dam. Svar till denna tidnings exp. under märke »Steno».

Genom snö och drivor för rösträtten.

Filialen Vång, tillhörande Ronneby F. K. P. R., hade till söndagen den 5 december inbjudit fru Augusta Tonning och fröken Sigrid Kruse för att med dessas medverkan om möjligt få en självständig förening till stånd. Dagen för bildandet kom med blåst och ett väldigt snöväder, så pass svårt att det inte ens var möjligt att anskaffa skjutsar. Att därför fröken Kruse — ganska försvarligt förkyld för resten — och ett par andra rösträttskvinnor från Karlskrona *gingo* den en och en halv timma långa vägen från stationen, kan ju vara anmärkningsvärt. Av medlemmarna bo många på 1/2, somliga på 1 och någon t. o. m. på 1 3/4 mils avstånd, och det var därför inte just stora utsikter att få någon förening bildad. Men när klockan var halv 12, voro inte mindre än 16 igensnöade, glada rösträttskvinnor samlade i en gammal trevlig blekingsstuga, där en väldig stockvedsbrasa flammade i spisen, och det långa kaffebordet med bänkar omkring väntade. Stugan är för ett par år sedan av några damer på orten inköpt och inredd på gammalt blekingskt vis, och F. K. P. R. har alltså redan vid starten sin lokalfråga löst. Mötet blev det bästa och gladaste man kan tänka sig. Efter kaffet hälsade fröken Ebba Holgersson alla välkomna, varpå fröken Kruse höll ett varmhjärtat och stämningsfullt anförande med orden: "Känn ditt ansvar" som motto. Att den rätta tonen var anslagen märktes nog, och lätt gick det för fru Tonning att omedelbart därefter med 16 medlemmar bilda föreningen, som fick namnet Johannishus F. K. P. R. Till ordförande utsågs fröken Ebba Holgersson. Övriga styrelsemedlemmar blevo fruarna W. Petersén och S. Ekberg samt fröknarna E. Paul och A. Svensson. Till revisorer valdes fru I. Håkansson och fröken W. Petersén. Sedan föreningen anslutit sig till Landsföreningen, utsågs fröken Ebba Holgersson till centralstyrelseledamot med fröken Edit Paul som suppleant. Sedan "Upprop för varaktig fred" upplästs, instämde föreningen i de däri uppställda minimikraven. Till slut talade fru Tonning om de danska kvinnornas seger och lämnade en vacker skildring av kvinnotåget och avslutade sedan mötet med några minnesord över Karl Staaff. — Så ha vi då fått vår egen förening, och vi hoppas, att intresset för den skall stiga mer och mer.

E—a H.

Örebro länsförbund har haft lyckan att med hjälp ur resetalarfonden få en föredragsturné i november månad av fru Elisabet Wærn-Bugge. Fru W.-B., vars föredrag burit titeln Kvinnornas ansvar inför freden och framtiden, har besökt 16 platser i länet, varav i Närke: Örebro, Ammeberg, Pålsboda, Kumla, Hallsberg, Gällersta och Fjugesta samt i Bergslagen: Nora, Striberg, Guldsmedshyttan, Stråssa, Vasselhyttan, Ställdalen, Hörken, Hällefors och Grythyttan. Under samma turné har även 4 platser i södra Dalarna besökts: Ludvika, Brunnsvik, Smedjebacken och Grängesberg. Det sammanlagda åhörarantalet har varit omkring 1,450 personer.

Det är oss ett behov att vittna för andra länsförbund, vilken idealisk resetalare fru Wærn-Bugge är. Hon har farit som en frisk vind och en tändande gnista genom våra landamären. Hennes föredrag har över allt mottagits med verklig hänförelse — påtaglig från alla läger — och den energi hon nedlagt på agitationen — hon är resetalare hela dagen — är hart när övermänsklig. — Nya medlemmar i större eller mindre antal ha i regel vunnits; på 2 ställen, Fjugesta och Striberg, ha interimstyrelser till föreningar tillsatts och på minst 3 andra ha vi hopp om filialer.

Att döma av den tacksamhet, varmed så gott som alla här nämnda platser mottagit anbudet om föredrag och de få svårigheter, som mött anordningarna, jämfört med liknande försök, gjorda under förra arbetsåret, förefaller det oss, som skulle i allmänhet mildare vindar börjat blåsa för vår sak.

Till slut: ett varmt tack till fru Wærn-Bugge och till V. U.!

Örebro länsförbunds arbetsutskott.

Nya landvinningar.

F. K. P. R. har bildats i Broby (Skåne) på initiativ av med. dr. Anders Lindevall efter föredrag av fröken Emma Aulin samt i Råneå (Norrbotten) efter föredrag av fröken Walborg Bergström. Till styrelse på det senare stället har valts fruarna Elisabet Tjerngren, Karin Sundén och Emmy Stenvall samt fröknarna Wallsten och Östberg.

Rösträtt för Kvinnors

tjugufjärde nummer för 1915 innehåller bl. a.:

Vi få inte glömma . . .
Jätteparad i New York. Av *G. H. B.*
Vår resetalare. Av *F. C.*
Rösträtt för Kvinnor. Vid årsskiftet.
Gurli Hertzman-Ericson: Av gammal köpmanssläkt. Rec. av *Elisabeth Krey.*
Julia Svedelius: Röda korset. Människokärlekens fredstecken. Rec. av *Louise Stenbock, f. Mörner.*
Moderata kvinnoförbundet och rösträtten.
Läroverksöverstyrelsens yttrande — ett märkligt aktstycke: Av *fil. dr Gulli Petrini.*
Rabindranath Tagore: Chitra. Rec. av *Gusava Svanström.*

HERMAN HÅKANSON
FÄRG- & KEMIKALIE-AFFÄRER
Rikstel. 9649. 9 Gref-Thuregatan 9 Allm. tel. 9649.
REKOMMENDERAS. Medlemmar af F. K. P. R. erhålla rabatt.

Husqvarna Symaskiner's
framstående egenskaper bero på, att de äro frukten af mera än 40-årig målmedveten sträfvan att framställa det bästa möjliga. Typer passande hvars och ens behof. *Förmånliga afbetalningsvilkor.*

Babylåda à 5 kr.
Innehållande 2 omgångar = 12 st. välsydda plagg för den nyfödde.
Maria Edgrens Vitvaruaffär
UMEÅ.

Louise Blomberg
TVÅL- & PARFYMHANDEL
39 Vesterlånggatan 39
REKOMMENDERAS
Allm. Tel. 2817.
Kammar, Borstar, Svamp m. m.

Mer och mer
övertygas den ärade allmänheten om att YVY-TVÅLEN är den förnämsta bland tvålar.
YVY-TVÅLEN säljes i varje välsorterad parfym- och herrekiperingsaffär.
Österlin & Ulrikssons Kem.-Tekn. Fabrik
YSTAD.

Combinations.

Enda rationella underplagg.
För damer: kr. 2.00, 2.75. 3.25 och 4.50.
För herrar: kr. 5.00, 5.50, 6.50 och 7.50.
För barn: kr. 3.50, 4.50 och 4.75.
Till landsorten mot postförskott + porto.
BUTTERICKS MÖNSTERAFFÄR
Riks 1726. Drottninggatan 57 Allm. 1410.
STOCKHOLM

G. NYSTRÖMS MODESALONG
Drottninggatan 58, Stockholm
Allm. Tel. 14925. Rikstel. Norr 19.

Skånska Handskmagasinet
Etablerad 1819
42 JÄRNTORGSGATAN 42
Allm. Tel. 14163
Välsorteradt lager av in- och utländska Handskar och Vantar.
Parfymer och herrekiperingsartiklar m. m.
Medlemmar i F. K. P. R erhålla rabatt.

A. WAHLGREN
SLAKTERI & CHARKUTERI
15 B Nybrogatan 15 B
Riks 3054. Allm. 8880 & 23052
FILIAL:
17 Storgatan 17
CHARKUTERI
Riks 8194 Allm. 8865
Till landsorten ferm expedition.

Söders "English School"
Tjärhovsgatan 5. Allm. Tel. Söder 6236.
Engelska lektioner o. översättningar.
ANNIE I. SCOTT.

JACOBSONS VÄLKÄNDA ● TAPISSERI-AFFÄR ●
24 B Grefturegatan, vid Tattersall.
10 % RABATT — I VAROR — FRITT VAL.

Morgonbris Julnummer
är utkommet.
De lidande folken ägnas i ord och bild skildringar av olika pennor.
Pris 15 öre. Rekvireras från
Morgonbris Expedition
Upplandsgatan 85. Stockholm.

Stockholm, Ivar Haggströms Boktryckeri A. B., 1915.